

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב אשר קולה
ס. נשיא, שופט מחוזי (בדימוס)

י"א בטבת תשפ"ו
31 בדצמבר, 2025
מספרנו: 521/25, 392/25, 23/25, 38/25, 65/25 / בית המשפט העליון, ירושלים
אישי-סודי-למכותב בלבד

המתלוננים:

עו"ד יוסף בן ברוך בשם ארגון לביא
(תלונה מס' 521/25 שהתקבלה ביום 17.7.25)
התנועה למשילות ודמוקרטיה
(תלונה מס' 392/25 שהתקבלה ביום 10.6.25)
התנועה למען איכות השלטון
(תלונה מס' 38/25 שהתקבלה ביום 13.1.25)
הפורום המשפטי למען ישראל ציונית ודמוקרטית
(תלונה מס' 23/25 שהתקבלה ביום 9.1.25)
תנועת אם תרצו
(תלונה מס' 38/25 שהתקבלה ביום 13.1.25)
ארגון בצלמו
(תלונה מס' 38/25 שהתקבלה ביום 14.1.25 ותלונה מס'
392/25 שהתקבלה ביום 8.6.25)
מר ישראל קלר (65/25) שהתקבלה ביום 23.1.25)

הנילון:

כב' הנשיא יצחק עמית
בבית המשפט העליון בירושלים

בעניין:

תלונות שהתקבלו בלשכתנו בימים 24.1.25, 8.6.25, 17.7.25
9.1.25, 13.1.25, 16.1.25, 23.1.25

החלטה

מבוא

1. במהלך השנה האחרונה, ועוד קודם למינויי כנציב תלונות הציבור על שופטים, הוגשו
לנציבות עשרות תלונות ביחס לכב' השופט יצחק עמית (כתוארו אז), ולמעט תלונה אחת
שבוררה ע"י קודמי, יתר התלונות בוררו על ידי, כשחלקן התייחסו לתקופת כהונתו כנשיא בית
המשפט העליון.

כחלק מהשירות שניתן לך במשרד המשפטים אנו מזמינים אותך להיכנס לאתר כל זכות בכתובת: kolzchut.org.il/justice
כי יש לך את הזכות לדעת מהן הזכויות שלך!

ירושלים: נחום חפצדי 5, בית עופר, גבעת שאול 9548401 טל' 3927425-073 פקס' 02-6467973

דואר אלקטרוני: Shoftim@justice.gov.il

אינטרנט: <http://Shoftim.justice.gov.il>

2. ברובן של התלונות כבר ניתנו החלטות ונותרו לטיפול מספר תלונות שעניינן ידון במאוחד בהחלטה זו.

3. עניינה של החלטה זו, בעיקרה, בתלונת ארגון לביא (להלן: "לביא"), המאגדת בתוכה מספר רב של טענות, אשר עלו בחלקן גם בתלונות נפרדות המצויינות בכותרת. בתלונת לביא יש משום ריכוז של הטענות באופן שמאפשר התייחסות מסודרת לכלל התלונות. לתלונה זו צורפו גם התלונות הנוספות, וכב' הנשיא התבקש להגיב על כולן. תגובתו נתקבלה ביום 27.8.25.

4. כמפורט לעיל, וכפי שאף כתב כב' הנשיא בתגובתו, "מדובר בתלונות המתייחסות לאירועים רבים, בנסיבות שונות ובתקופות זמן שונות". משכך, ומטבע הדברים, ואף זאת כפי שכתב הנשיא, מדובר בתגובה ארוכה, שבה הנשיא, כדבריו, לא "הותיר בפאת השדה לקט פאה ושכחה".

5. נוכח מורכבות התלונות, אלו שסברתי שהן רלוונטיות לבירור, החלטתי לפעול בהתאם לסמכותי כאמור בסעיף 20 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002 (להלן: "החוק"), וזימנתי ללשכתי עדים רבים, שהיו מעורבים באירועים מושא התלונות. בדיקתי זו התמקדה בעיקר בעניין הטענות בדבר חריגה בבית המגורים של משפ' עמית ביישוב מבשרת ציון ובעניין הנכס תל-אביב שבבעלותו החלקית של הנשיא, על שני ההליכים הקשורים אליו, ההליך האזרחי וההליך הפלילי (מושגים אלו כולם יובהרו להלן). כעוללות לתיקי תל-אביב, בחנתי גם את עניין הייצוג של הנשיא בהליכים המשפטיים ואת המניעות הנטענת שלו מלדון בתיקים הנוגעים לאותם עורכי דין מייצגים. עוד בחנתי במסגרת העוללות לתיקי תל-אביב את המניעות הנטענת של הנשיא לדון בתיקים הקשורים לעיריית תל-אביב ובטענות לפיהן היה על הנשיא לדווח על מעורבותו בתיקים אלה.

6. במסגרת הבירור התייצבו לפנינו מר תומר ביטון, יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובניה הראל (להלן: "הוועדה"), עוה"ד ליאורה אפרתי, יועמ"ש הוועדה ומר לאוניד נירקיס, מהנדס הוועדה.

7. עוד זומנו אנשי המקצוע מטעמה של משפ' עמית בהסדרת היתר הבניה (וגם על כך להלן): עוה"ד מטעמו, ועורך הבקשה מטעמו (יועץ מקצועי). מטעמי צנעת הפרט, ומאחר שהם אינם עובדי ציבור, הרי שבתוקף סמכותי לפי סעיף 23(ב)(1) לחוק, שמם לא יפורסם והם יכוננו "עוה"ד" ו"היועץ המקצועי" בהתאמה.

8. עוד זומנו עורכי הדין שייצגו (ועל משמעות הייצוג – בהמשך) את האחים גולדפריינד (כשמו הקודם של כב' הנשיא) בהליכים בגין הנכס בעיריית תל-אביב, ומאחר ששם פורסם ברבים, אפרסם שם גם אני, וכוונתי לעוה"ד מורן גור ומאיר דויטש (להלן, בהתאמה: "עו"ד דויטש" ו"עו"ד גור"). נוסף על אלו, זימנתי גם את מר חנוך דב גולדפריינד (להלן: "מר גולדפריינד"), אחיו של הנשיא עמית, מבעלי הזכויות בנכס בתל-אביב, והמוציא והמביא של תיק הנכס בתל-אביב.

9. הפגישות עם כל אחד ואחד מן העדים הנ"ל הוקלטו ותומללו, וזאת לאחר כמובן שכל אחד מן העדים הוזהר בדבר חובתו לומר את האמת. תגובות כתובות נוספות קיבלתי מגורמים אלה, ואף מגורמים נוספים, וכפי שיפורט להלן.

10. אחר כל אלה שבנו וביקשנו את תגובתו של הנשיא לממצאים שעלו באותן פגישות. תגובת הנשיא נתקבלה במסגרת פגישה שקיימנו (ביום 26.11.25, פגישה שהוקלדה), ומסמכים נוספים שהעביר הנשיא אחריה (ביום 30.11.25). בעקבות תגובתו הנוספת של הנשיא ולאור בקשתו, שבנו ונפגשנו עם באי כוחו, אלה שטיפלו מטעמו בעניין הנכס במבשרת ציון, וכן הפנינו אל הנשיא מספר שאלות נוספות, שגם עליהן התקבל ביום 10.12.25 מענה בכתב.

11. עוד נדגיש, כי בחרנו בדרך בירור זו הן משום שהמחוקק מאפשר לנו לעשות כן, והן, ובעיקר, כי סברנו שנוכח חומרת הנטען בתלונות, וההד הציבורי שנלווה אליהן, זכאי הציבור וזכאי גם הנשיא לבירור עובדתי מלא וממצה.

12. טרם שאעבור לסיכום התלונות, לסיכום תגובת הנשיא ולסיכום העדויות, אדגיש, כי צודק הנשיא שאכן מקורם של הפרסומים "בסריקת אלפי החלטות שיפוטיות שניתנו על ידו הן בעת כהונתו כשופט והן בעת כהונתו בבית המשפט העליון." עוד אקדים ואדגיש כבר עתה, כי הכתרתו של הנשיא "כעבריין בניה", גרמה וגורמת לנשיא ולמשפחתו לעוול ניכר, וגם אם נפלו טעויות כאלה ואחרות במהלך הטיפול בהיתר הבניה, בוודאי ובוודאי שהכתרתו בתואר המפוקפק של "עבריין בניה" אינה ראויה, אינה הוגנת ואינה נתמכת במציאות.

13. עוד אידרש, כבר במבוא להחלטה, לממשק שבין תפקידה של היועצת המשפטית לממשלה לבין תפקידו של נציב תלונות הציבור על שופטים. עניין זה הוסדר הן בחוק והן ב"נוהל תיאום טיפול בתלונה נגד שופט", נוהל מיום ל' בחשוון תשס"ז (21.11.2006), אשר הוכן על ידי הנציבה הראשונה, כב' השופטת (בדימ') ט' שטרסברג-כהן ועל ידי מי שכהן נכון לאותה עת כיועץ המשפטי לממשלה, כב' השופט (בדימ') מ' מזוז.

14. בחוק ישנה התייחסות בשני סעיפים שונים לעניין האמור. בסעיף 17(6) נקבע, כי הנציב לא יברר תלונה "על מעשה שמתנהלת בשלו חקירה במשטרה", ובסעיף 22(ד) לחוק נקבע, כי מקום "שהעלה הבירור חשש למעשה פלילי, יביא הנציב את העניין לידיעת היועץ המשפטי, וכן לידיעת השר והנשיא."

15. התלונה מושא היתר הבניה במבשרת ציון הועברה לבדיקת היועצת המשפטית לממשלה (בתקופה בה לא היה נציב מכהן), והתייחסותה ולפיה "אין היבט פלילי בהתנהלותו של כב' השופט עמית" צורפה כנספח 1 לתגובתו של הנשיא אלי. בכך אין סוף פסוק, שכן היועמ"ש בוחנת היבט פלילי במעשים, ואילו הנציב בוחן היבט אתי. משכך, גם בנוהל התיאום נקבע בסעיף 3' כך:

"החליט היועץ המשפטי, לאחר קבלת ממצאי החקירה הפלילית, על סגירת התיק, יודיע כל כך לנציבה. ראה היועץ המשפטי כי ממצאי החקירה עשויים לשמש את הנציבה לצורך קיום בירור או השלמת בירור על ידה, יעביר לעיונה גם את ממצאי החקירה, ואת המלצות ככל שימצא לנכון".

16. שעה שכאמור לעיל, כבר השלימה היועצת המשפטית לממשלה את בדיקתה, הרי שחל הסעיף הנ"ל לנוהל, ומשכך פניתי ליועצת המשפטית לממשלה וביקשתי את ממצאי החקירה, אלא שלמרבה הצער עד כה, בחלוף למעלה משלושה חודשים מאז פנייתי, וחרף תזכורות שנשלחו, לא התקבלה כל תגובה מטעם היועמ"ש, ועל כך יש להצר כמובן.

17. הערה מקדמית בעניין עיתוי הגשת התלונות, דחיפות הבירור וסמכות הנציב – מרביתן של התלונות הוגשו בימים שקדמו להתכנסות הוועדה לבחירת שופטים לצורך בחירת נשיא בית המשפט העליון, כשמועמדותו של מ"מ הנשיא עמית (כתוארו אז) הוצגה לפני הוועדה. חלק מן התלונות הוגשו אף קודם לכן ולמעשה "מוחזרו" בעיתוי זה (וגם על כך אפרט בהמשך). בחלקן נתבקש באופן מפורש הסעד הדחוף של עצירת הליך המינוי. כידוע, אין הנציב מעניק סעד אופרטיבי למתלוננים, אלא לכל היותר המלצות לגורמים המנויים בחוק. יש לזכור, כי בתקופה הרלבנטית לחלק ממועדי הגשת התלונות לא כיהן נציב. יש להניח, כי לו היה מכהן אז נציב, הייתה ממתינה הוועדה לבחירת שופטים עד למיצוי הבירור. עתה, משנבחרתי לתפקיד, וכאמור לעיל, שעה שתלונת לביא הוגשה לאחר מכן וגם לאחר בחירתו של הנשיא לתפקידו, ושעה שתלונה זו אוגדת בחובה את מרבית התלונות האחרות, מצאתי לנכון לבררן, וזאת נוכח החשיבות הציבורית שבבירור זה.

תמצית התלונות

18. להלן סיכום הטענות שעלו בתלונות. כנקודת מוצא, נפתח בהצגת הטענות כפי שהן עולות מתלונת לביא, שיש בה, כאמור, משום ריכוז של מרבית הטענות, העולות גם בתלונות האחרות. הטענות הנוספות שהועלו בידי יתר המתלוננים ישולבו לפי העניין (ולא בהכרח לפי מספרי התלונות). לשם הנוחות, ייעשה שימוש במונח האחד "מתלוננים" ביחס לכל העניינים שיפורטו.

הנכס בתל-אביב – ההליכים האזרחיים

שימוש בשם בדוי ואי-דיווח על היותו של הנשיא צד להליכים

19. המתלוננים נסמכים על תחקירו של מר נטעאל בנדל שפורסם בידיעות אחרונות ביום 13.1.25, ממנו עלה, כי הנשיא היה צד להליכים משפטיים הנוגעים לנכס ברחוב אילת 18-20 בתל-אביב (להלן: "הנכס בת"א") שירש עם אחיו, תחת השם גולדפריינד. באחת התלונות נטען, כי הנשיא עשה שימוש בשם בדוי לצורך חתימה על תצהיר, אך הטענה המרכזית בהקשר זה היא כי הנשיא לא דיווח על היותו צד להליכים משפטיים. ממילא לא הגיש הנשיא (בהיותו שופט) בקשה לפי סעיף 24 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: "חוק בתי המשפט"), המורה כי "שופט שהוא בעל דין בהליך אזרחי, יקבע נשיא בית המשפט העליון את בית המשפט אשר ידון בהליך". מחדל זה, לשיטת המתלוננים, הוביל לשורה של ניגודי עניינים ופעילות בחוסר שקיפות, כדלהלן.

כב' השופט קובי ורדי – ניגוד עניינים

20. הנשיא היה צד לעתירה מינהלית נגד החלטה שלא לכלול את הנכס בת"א בהתחדשות עירונית באזור (עת"מ 54578-10-24). בעתירה זו, שהוגשה בחודש נובמבר 2024, דן כב' השופט קובי ורדי, אשר מועמדו (החוזרת) לשפיטה הוצגה בחודש יוני 2024, שעה שהנשיא (השופט אז) היה חבר בוועדה לבחירת שופטים. טענת המתלוננים היא, אם כן, כי נפל פגם בכך שהשופט ורדי דן בעתירה שהנשיא צד לה, בעוד הנשיא קידם את מועמדו לשיפוט אך חודשים מעטים קודם לכן. באותה נשימה, מעלים המתלוננים שתי תהיות: האם אמנם הנשיא לקח חלק פעיל בקידום המועמדו של השופט ורדי עובר לשיבוצו של האחרון לדון בעתירה בה היה הנשיא בעל דין? וכן – האם השופט ורדי ידע כי העותר 14 בהליך הוא השופט עמית? עם זאת, למעשה, הטענה נשענת בעיקרה על "חוסר שקיפות", קרי, על כך שבשל העדר דיווח מצד הנשיא, השאלות האמורות בעצם לא נתבררו.

עו"ד מורן גור – ניגוד עניינים

21. הליך נוסף (קודם בזמן לעתירה האמורה) שהתקיים בעניין הנכס בת"א הוא תביעה לפירוק שיתוף – ת"א 40637-04-19, אשר הוגשה באפריל 2019. בהליך זה, על פי הטענה, יוצגו הנשיא ואחיו בידי משרד עו"ד רייסמן-גור, שאחד השותפים בו היה עו"ד מורן גור. טוענים המתלוננים, כי בעוד הנשיא יוצג בידי משרדו של עו"ד גור, דן הוא בהליכים שונים שבהם ייצג עו"ד גור עצמו (בר"ם 6874/21; 5074/21; 4084/21), ובכך פעל בניגוד עניינים. המתלוננים מציינים, כי לתשובתו מיום 13.1.25 של הנשיא לשר המשפטים בעניין זה, צורף מכתב של עוה"ד דויטש ורייסמן, ולפיו, עו"ד גור מעולם לא ייצג את השופט עמית ואת אחיו ומעולם לא היה שותף במשרד שלהם. אולם, לטענת המתלוננים, המכתב כוזב, וזאת על סמך פרסומים שונים שצורפו לתלונה, שמהם עולה בוודאות, כך לשיטת המתלוננים, שעו"ד מורן גור אכן היה שותפם של עוה"ד דויטש ורייסמן. מכאן נובע, כך על פי הטענה, כי הנשיא נתן ידו להטעיה בוטה של השר ושל הוועדה לבחירת שופטים, שגם אליה שלח התייחסותו זו ערב ההצבעה על מועמדותו לכהן כנשיא בית המשפט העליון. המתלוננים מפנים בהקשר זה אל החלטת הנציב (בדימ') א' שהם (מספרנו 52/24) שקבע, כי יש להקפיד בבדיקת דיוק התגובות המוגשות אליו, וטוענים כי כוחם של הדברים יפה, מקל וחומר, כשמדובר במשלוח תגובה אל הוועדה.

אקרו נדל"ן

22. הליך שלישי הקשור בנכס בת"א – כאן נסמכים המתלוננים על פרסום של עיתונאי ערוץ 14 יאיר אלטמן, ולפיו השופט עמית (כתוארו אז) ישב בשנת 2020 בראש הרכב שדן בערעור על מנהל מיסוי מקרקעין בעניינה של חברת אקרו נדל"ן ייזום בע"מ (להלן: "אקרו נדל"ן"; ע"א 7235/19 שאוחד עם ע"א 2670/19), היא החברה, אשר לטענת המתלוננים, עמה התקשרו האחים גולדפריינד בשנת 2015 לביצוע הפרויקט בנכס בת"א. הטענה היא, בפשטות, כי הנשיא פסק לטובתה של אקרו נדל"ן בסוגיית גובה המס שיושת עליה במסגרת פרויקט נדל"ן מסוים, בעודו מקבל ממנה שירותים, וקשור עמה ביחסים חוזיים בעלי פוטנציאל רווח של מיליוני שקלים בפרויקט נדל"ן אחר. המתלוננים דוחים את תשובת הנשיא בתגובה לפרסום, שלפיה אין מדובר באותה חברה, שכן אקרו נדל"ן היא המשיבה בערעור, ואילו החברה עמה התקשר בעסקת קומבינציה היא אקרו תל אביב א.ר.ב שותפות מוגבלת (להלן: "אקרו ת"א"). זאת, משום שלטענת המתלוננים, אקרו נדל"ן הנה בעלת השליטה המלאה באקרו ת"א, ושתייהן הן חלק מקבוצת אקרו, כך שבפועל ולצורך דיני פסלות ואתיקה מדובר ביישות אחת, כך על פי אמות המידה שהותוו בפסיקה (המתלוננים אינם מפנים לאסמכתא מסוימת – א"ק), ולפיכך נוצר ניגוד עניינים, ומדובר אף בניסיון הסתרה מן הציבור של חומרת ההתנהלות. זאת ועוד, נטען כי הנשיא לא קיים חובת גילוי ובכך מנע מהצדדים הגשה אפשרית

של בקשת פסלות, ואף לא כלל (עד יום הגשת התלונה) את קבוצת אקרו ברשימת המניעויות שלו.

23. המתלוננים טוענים, כי תשובת הנשיא שהובאה באמצעות הרשות השופטת, המנמקת את מניעת ניגוד העניינים בכך שמסר ייפוי כוח לאחיו, אינה מספקת ואינה משכנעת. הם סבורים כי מתן ייפוי כוח אינו פוטר את השופט מאחריות אתית, שכן ייפוי הכוח אינו גורר כל שינוי בזיקה ובאינטרסים הכספיים. הם גם מציינים, כי רשימת המניעויות אינה מיועדת רק ל'שחקנים חוזרים', כפי שטוען הנשיא בתגובה הנ"ל, וכי היה על הנשיא לפסול עצמו או לפחות לגלות את הקשרים מראש, כפי שנקבע בהחלטת הנציב (החלטה מס' 329/20 והחלטה מס' 548/16 שלפיה אי הגילוי כשלעצמו מהווה עבירה אתית חמורה).

24. מבחינה משפטית, המתלוננים טוענים כי המבחן לניגוד עניינים (מול הש' ורדי, מול עוה"ד המייצג ומול החברה היזמית) הוא אובייקטיבי, וכי טענת הנשיא כי לא היה מעורב בהליך לאור ייפוי הכוח היא התחמקות מאחריות ("עצימת עיניים מיתממת", כלשונם). המתלוננים סבורים, כי היה על הנשיא למכור את זכויותיו בנכס או לפחות לפעול כמתחייב לפי חובות הדיווח והאיסור על ניגוד עניינים. בנוסף, הם מפנים להחלטת ועדת האתיקה (בתיק א/23/16 משנת 2016), שסברה כי שופט אינו צריך להשתתף במכרז לרכישת נכס שעובר אישור בימ"ש, באמצעות נאמן, בשל קשיים במראית פני הצדק והאפשרות לחשוף את זהותו במהלך ההליך.

25. ועוד מוסיפים המתלוננים, כי הנשיא אף לא טרח לפנות לוועדת האתיקה, וזאת בניגוד לפסיקתו ביחס לאנשי ציבור ולדוגמא האישית בה הוא מחויב מתוקף תפקידו ביחס לשופטים זוטרים יותר.

עתירות בענייני פינוי בינוי וטענה לניגוד עניינים בעניינו של עו"ד אילן סופר

26. טענה נוספת כלפי הנשיא היא, כי ישב בדין בשני הליכים עקרוניים הנוגעים לעסקאות "פינוי בינוי" מבלי לפסול עצמו, ואף מבלי לבצע גילוי נאות, וזאת חרף עניין אישי-ממשי שהיה לו בהליכים אלה לאור בעלותו בנכס בת"א, ולהלן הפירוט.

27. בג"ץ 8958/21 המכון לרפורמות מבניות בע"מ נ' כנסת ישראל (להלן: "עתירת התקן השמאי") – עתירה זו עסקה בשאלת הרוב הדרוש לשם התקשרות בעסקת "פינוי בינוי", וכן בשאלה הנוגעת לתקינה השמאית, המשליכה על התמורה המתקבלת בעסקאות אלה. על פי הטענה, לעתירה זו השפעה, בין היתר, על עסקאות קומביניציה, מהסוג שבו התקשר הנשיא.

בעתירה זו אשר נדונה, כאמור, לפני הנשיא, ייצג לא אחר מאשר עוה"ד אילן סופר, אשר ייצג את הנשיא בעת"מ 54578-10-24 הנ"ל. כלומר, ניגוד העניינים הנטען הוא כפול – גם לעצם העניין הנדון בהליך, וגם לאור הקשר עם עוה"ד המייצג בו. זאת ועוד, הנשיא צירף לדיון בשאלה מסוימת (שלה השפעה אפשרית עליו) את התאחדות הקבלנים והכונים, וזו יוצגה בדיון בידי משרד עו"ד אגמון, הכלול ברשימת המניעויות שלו. הנשיא נתן החלטות בתיק ללא גילוי נאות וללא פסילה. רק בדיון מתקדם (מיום 19.2.24) הודיע כי המשרד כלול ברשימה וביקש את התייחסות הצדדים, אשר לא הביעו מצדם כל התנגדות. חרף כל זאת, לאחר תקופה (ביום 9.9.24) פסל עצמו הנשיא במפתיע מהמשך הדיון בהליך. משהוחלט במסגרת הליך ערעור פסלות כי עליו לנמק החלטתו זו, נתן החלטה נוספת ובה הסבר נרחב לפסילה, הנעוץ בכך ששקל שוב את הדברים, ולמרות שרשימת המניעויות כשלעצמה איננה מקימה עילת פסלות אוטומטית, סבר במכלול נסיבות העניין ולתחושתו עם קריאת חומרי התיק, כי קיימת מניעה מצדו מלשבת בדיון. על כך הוסיף, בבחינת חיזוק מאוחר להצדקת החלטתו, כי לאחר הדיון מיום 19.2.24, רכשה קרובת משפחתו מדרגה ראשונה נכס העשוי להיות מושפע מתוצאת הדיון בעתירה. מאוחר יותר הבהיר כי מדובר בבתו, וכי העסקה בה התקשרה אינה כוללת לעת עתה תוכנית להתחדשות עירונית, אולם קיימת אפשרות כי הליך "פינוי-בינוי" יבשיל בעתיד, ולפיכך, ולו בשל אפשרות זו, מצא לנכון להחיל על עצמו אמת מידה מחמירה. כלומר, לשיטת המתלוננים, בנוגע למשא ומתן ראשוני בנכס של בתו החיל הנשיא אמת מידה מחמירה, ואילו בנוגע להליכים קיימים בנכס שלו עצמו לא החיל אותה אמת מידה.

28. בג"ץ 5989-22 ע.ט. החברה להתחדשות עירונית לישראל (הגיבורים) בע"מ נ. שר הבינוי והשיכון (להלן: "עתירת היטל ההשבחה") – ביום 26.5.24 נתן הנשיא, בדעת מיעוט, פסק דין בעתירה זו (שהוגשה בשנת 2022), אשר מרחיב את סמכות השרים הנוגעים בדבר להעניק פטורים מהיטל השבחה למתחמי פינוי-בינוי. נטען, כי לנשיא עניין כלכלי ישיר בנושא זה, לאור התקשרותו החוזית בקשר לנכס בת"א שבכעלותו.

הנכס בתל-אביב – ההליך הפלילי

29. נגד הנשיא ויתר הבעלים בנכס בת"א הוגש ביום 7.2.19 כתב אישום פלילי בגין עבירת אי מילוי דרישה לתיקון ליקויים במבנה מסוכן. בכתב האישום מפורש, בין היתר, כי הנשיא עצמו קיבל את הודעת הדרישה לתיקונים ביום 22.3.18. מכאן, שהנשיא, שהיה מודע לקיומו של ההליך, לא דיווח עליו. עוד טוענים המתלוננים, כי לדיון ההקראה שהתקיים בהליך בתאריך 26.5.19, בחר הנשיא שלא להתייצב. אחיו, מר גולדפריינד (נאשם מס' 6 בכתב האישום) התייצב לדיון, ואף הציג לב"כ המאשימה יפוי כוח מטעם הנשיא, וזאת כפי שניתן להיווכח מפרוטוקול הדיון (עמ' 5, ש' 15-16) בו ציינה ב"כ המאשימה: "לעניין נאשם 27 –

נודע לי כרגע שמדובר בשופט בית משפט העליון, שאחיו נמצא פה והציג יפוי כח כללי". ביום 29.5.19 הודיעה עיריית ת"א על חזרתה מכתב האישום נגד הנשיא בלבד, וללא נימוק, ובשעה שדרישת העירייה טרם מולאה. אך במהלך התקופה שבין הגשת כתב האישום ועד החזרה ממנו, דן הנשיא בהליכים שבהם עיריית ת"א היתה צד. דוגמא בולטת: ע"מ 9047/17 הועדה המקומית לתכנון ובנייה ת"א נ' קרקובסקי, בו פסק השופט (כתוארו אז) עמית לחובת העירייה ימים ספורים לפני שחזרה בה מכתב האישום נגדו, באופן המעורר חשד, לאור סמיכות הזמנים, כי העירייה, שהיא 'שחקן חוזר' לפני בית המשפט, 'הבינה את הרמז' ועל כן חזרה בה מכתב האישום. המתלוננים מפנים לחזקה שנקבעה בפסיקה ולפיה, כאשר מאן דהוא נותן הטבה לאיש ציבור, הוא עושה כן בעד פעולה הקשורה בתפקידו הציבורי של מקבל ההטבה. בחלק מן התלונות צוין במפורש חשד לעבירת שוחד, ונטען כי יש מקום לחקור זאת. בתשובתו לוועדה לבחירת שופטים טען הנשיא, כי לא מנע עצמו מלדון בענייניה של עיריית ת"א משום שמדובר בעבירת קנס כגון דוח חניה, וכן כי סעיף 24 לחוק בתי המשפט אינו חל על הליך פלילי. בנוסף, הביא את עמדת העירייה שלפיה חזרה בה מכתב האישום לאחר שהוברר שדרוש לה אישור מטעם היועמ"ש לצורך הגשת כתב אישום נגדו בהיותו שופט. המתלוננים טוענים, כי הנימוקים הללו מעוררים תהיה. ראשית, הניסיון להשוות את האירוע לדוח חניה הוא מטעה וזאת לאור חישוב גובה דמי הקנס וכן הטענה שעלתה בדיון (מפי אחד מבעלי הזכויות) כאילו השיפוץ נושא עלות של מיליוני שקלים. שנית, העובדה כי עיריית ת"א נדרשה לאישור מטעם היועמ"ש אינה מסייעת, משום שהברירה אם לפעול לקבלת אישור זה הייתה נתונה לה, ובחירתה למשוך את כתב האישום היטיבה בכירור עם הנשיא. תמוה, אפוא, לעמדת המתלוננים, מחדלו של הנשיא בקשר לחובה החלה עליו שלא להימצא במצב של ניגוד עניינים – ובכלל זאת, חובת הבדיקה, היידוע והפנייה לוועדת האתיקה בכל הנוגע להליך זה. לשיטת המתלוננים, קשה להלום כי במשך שנים התנהל 'שיח חרשים' בין הנשיא לבין אחיו בכל הנוגע להליכים המשפטיים שמתנהלים בעניין הנכס המשותף שלהם. טענת ההגנה של הנשיא, שלפיה 'עצם עיניו כדי לא לראות', היא טענה תמוהה. המתלוננים עורכים אנלוגיה לדין הפלילי, הקובע כי פעולה כזו שקולה למודעות בפועל, ואף מפנים לפסיקה של השופט (כתוארו אז) עמית עצמו בע"פ 8080/12 מ"י נ' אולמרט (נבו, 28.9.2016).

פרשת נבחרת הדירקטורים

30. עניין זה נסמך על פרסום של העיתונאי מר עמית סגל בחדשות 12. נבחרת הדירקטורים היא פרויקט משנת 2013, שמטרתו להגביר מקצועיות ולצמצם תופעות של נפוטיזם במינוי דירקטורים לחברות ממשלתיות. לטענת המתלוננים, מדובר במאגר מקצועי, בלעדי ויוקרתי של מועמדים לתפקיד דירקטורים בחברות ממשלתיות, תפקיד שהשפעה רבה ושכר נאה בצדו. כמתואר בתלונה, מר גולדפריינד, אחיו של הנשיא, נבחר בשנת 2017 למאגר מבין מועמדים

רבים, כך גם בהליך המיון משנת 2022, ומאז ועד היום הוא כלול במאגר, ואף כיהן כדירקטור בכמה וכמה חברות. בשנת 2021 הוגשה לבג"ץ עתירה נגד החלטתו של השר הממונה, מר דוד אמסלם, לבטל את נבחרת הדירקטורים (בג"ץ 1227/21 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הסייבר והדיגיטל הלאומי). חרף אינטרס מובהק של אחיו שלא לבטל את המאגר, וחרף מודעותו של הנשיא לכך כי אחיו חבר בנבחרת הדירקטורים, השופט עמית (כתוארו אז) דן בעתירה. במסגרת זו, נתן צו ביניים אשר הקפיא את המהלך וקבע את העתירה לדיון בהקדם. המתלוננים מתמודדים בעניין זה עם המענה שנתן הנשיא לפרסום. במענה ציין הנשיא, כי הנושא הנדון הוא מוסדי-עקרוני וחורג מעניינו הפרטי של אחיו. הנשיא תאר את השתלשלות ההליך, שסופה במחיקתו, והוסיף, כי ממילא כהונתו של אחיו כדירקטור קצובה, ואף נסתיימה בינתיים, כך שלהחלטה בעניין לא הייתה אמורה להיות כל השפעה על עניינו. עוד הוסיף, כי היכללות בנבחרת אין משמעה מינוי בפועל לדירקטוריון, וכי את הליך המיון לצורך קבלה לנבחרת יש להתחיל מבראשית בכל סבב. לבסוף ציין, כי בחירתו של אחיו להתמודד בשנית על מקום בנבחרת הדירקטורים בשנת 2022 אינה רלבנטית להחלטתו בעתירה שניתנה חודשיים לפני כן, ביום 20.10.21. לעמדת המתלוננים, אין בתשובות אלה שעניינן נכונות ההחלטה של הנשיא, כדי לגרוע מניגוד העניינים בו היה מצוי, ניגוד עניינים הנבחן על פי אמת מידה אובייקטיבית, ואין הדין מכיר בפטור מניגוד עניינים בכל הנוגע לעניינים "מוסדיים" או "רחביים". הכל, בהתאם לקביעותיו של הנשיא עצמו אך לאחרונה בבג"ץ 54321-03-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל (נבו, 21.5.2025), בפרשת הפסקת כהונתו של ראש השב"כ, שאותן יש ליישם גם על התנהלותו של הנשיא עצמו. ועוד מדגישים המתלוננים, כי בניגוד לנטען בתשובתו של הנשיא, הרי שאחיו יכול היה להתמודד בזמן הרלבנטי על תפקיד דירקטור בחברה נוספת, כך שלפסיקה בעניין זה אכן הייתה השפעה מעשית עליו. המתלוננים עורכים השוואה בין תגובת הנשיא בעניין בתו, אז כזכור פסל עצמו בשל חשש רחוק לניגוד עניינים, לעומת תגובתו זו, בה תירץ, כלשונם, מדוע לא נמנע מדיון בעניין בו היה לאחיו אינטרס ממשי וקונקרטי. לעמדת המתלוננים, אין כל קושי מעשי להעביר את העניין משופט תורן למשנהו במצב כזה, והדבר מקובל.

הנכס במבשרת ציון

31. עניין זה נסמך על פרסום מיום 13.1.25 של העיתונאי מר ישי פרידמן בערוץ 14. לפיו, הנשיא עמית רכש בית שבו קיימות חריגות בנייה, וקיבל היתר בנייה חריג שכלל אינו מיועד להכשרת חריגות כאלה. יתר על כן, הנשיא, שידע כאמור על החריגות וביקש היתר בקשר אליהן, כלל לא ביצע את ההיתר. בתשובתו הראשונה לפרסום טען הנשיא, כי לא בוצעה כל עבירת בנייה וכי פעל בהתאם לחוק. רק בהמשך, לאחר פרסומים נוספים שהעידו על מודעותו המלאה לקיומה של החריגה (פרסום מיום 22.1.25 של גב' שלי טפיירו, עיתונאית חדשות ערוץ

11, שלפיו כבר בשנת 2020 פנה השופט (כתוארו אז) עמית עצמו לקבלן וביקש הצעת מחיר לצורך הסדרת החריגות) נמסרה תגובה מעודכנת מצדו, שלפיה הנשיא בוחן את הנושא מחדש, תוך העמקת הבדיקה וטיפול בבעיה, אם תימצא. לטענת המתלוננים, מעבר להעברת תגובה בלתי מדויקת לכאורה, ולהודאה בעובדות רק עם הצגת תיעוד, שוב נפל אי דיוק גם בגרסא המתוקנת. וכל זאת, משום שכבר ביום 21.1.25 (יום קודם לפרסום) פנה הנשיא באמצעות בא-כוחו בבקשה לוועדה המקומית לחידוש ההיתר שתוקפו פקע כבר ביום 18.8.23. כלומר, לטענת המתלוננים, הנשיא "הלבין" בדיעבד, באיחור של שנים, ובעקבות הפרסום, את עבירת הבנייה שידע היטב שקיימת בביתו. זאת, בניגוד לפסיקה שלו עצמו, שלפיה הכשרה בדיעבד של עבריינות בנייה טעונה הצדקה מיוחדת. דרך פעולה זו, לטענת המתלוננים, פוגעת בשלטון החוק ומעודדת הפרת דיני התכנון והבנייה.

32. ועוד מוסיפים המתלוננים, כי השתלשלות העניינים מבחינת לוחות הזמנים מלמדת כי הפנייה הדחופה אל הוועדה המקומית נעשתה ימים ספורים לפני הדיון בוועדה לבחירת שופטים במועמדותו של הנשיא לתפקידו, היא נעשתה במיוחד לקראת דיון זה, והיא חורגת מלוחות הזמנים המחייבים בחקיקה, ואשר נועדו לקבוע סדרי עבודה תקינים של מוסד התכנון, שהות כדי לבצע בדיקות דרושות ומניעת מחטפים. טוענים המתלוננים, כי רק במקרים דחופים ובציון הנמקה קיימת אפשרות חוקית לסטות מלוחות הזמנים. לעמדתם, במקרה זה הדחיפות לא נבעה משיקולים תכנוניים, שהרי ההיתר פקע כבר ביום 18.8.23, כי אם מצרכיו האישיים של הפונה, דהיינו הצורך להכשיר את מועמדותו לנשיא בוועדה לבחירת שופטים. ועדת התכנון עצמה נימקה את הוספת הנושא בבחירות לסדר היום בנימוק שמדובר בעניין פשוט וטכני, שאין טעם לדחותו בחודש ימים למליאה הבאה. נימוק זה, לשיטת המתלוננים, תמוה, חריג, ומנוגד לחוק, שכן אין הוא מסביר את הדחיפות. על פי פרסום של מר בועז גולן מיום 25.2.25 בערוץ 14, העדרו של נימוק מקצועי-תכנוני עולה במפורש מפי משתתפי הישיבה. לסיכום, הטענה היא כי הנשיא לא רק שלא נמנע מקבלת ההטבה, הוא אף יזם אותה.

תחקירו של מר קלמן ליבסקינד

33. התלונה בעניין זה (23/25) הוגשה בידי הפורום המשפטי למען ישראל ציונית ודמוקרטית, עמותה שלדבריה (באמצעות המנכ"ל עו"ד יותם אייל) "עוסקת עשרות שנים בתיקון מערכת המשפט, בהגברת השקיפות בה, ובניקיון הכפיים". העניין בחלקו נזכר גם בתלונת לביא (521/25). נטען בה כדלהלן: ב-13 מקרים המתפרסים על פני שנים רבות (האחרונים בהם לפני כשלוש שנים) דן השופט עמית (טרם מינויו לנשיא) בתיקים שבהם לאחד הצדדים היה קשר לאחיו או לגיסו, מה שהעמיד אותו במצב של ניגוד עניינים, אך הוא בחר שלא לפסול עצמו ואף לא גילה לצדדים את המניעה שלו בנושא. התלונה מסתמכת על

פרסום של העיתונאי מר קלמן ליבסקינד מלפני כשנתיים, אך הפנייה הנוכחית נעשתה לאור בחינת מועמדותו של הנשיא לתפקידו זה, וכדי שהנציב יחווה דעתו על כל אחד ואחד מן המקרים הכלולים בפרסום עוד בטרם המינוי, ובמידת הצורך – כדי למנוע אותו. בפן העובדתי מפרטת התלונה את הטענה כי בתקופה הרלבנטית כיהנו אחיו וגיסו של הנשיא בתפקידים בכירים בגופים עסקיים, ובמקביל דן הנשיא בתיקים (שמספריהם פורטו בתלונה) הקשורים לאותם גופים, בין כצדדים ישירים לדיון ובין כצדדים המושפעים בעקיפין מן הדיון. המתלוננים מתעמתים, למעשה, עם התשובות שנתן הנשיא בשעתו במענה לפרסום, ודוחים את הסבריו. בין היתר, ובתמצית, נטען כי המבחן לניגוד עניינים אינו לאחר מעשה, אלא מראש; כי העובדה שהנשיא כיהן כשופט תורן איננה רלבנטית; כי קיומם של בעלי דין נוספים לצד בעל הדין המסוים אשר מעורבותו בהליך מקימה חשש לניגוד עניינים אינו מאיין את האינטרס האישי של בעל הדין המסוים; כי בהתאם לפסיקה, האינטרס של בעל דין קיים משעה שהוא הוגדר כבעל דין ולא על פי קביעת השופט; כי רשימת המניעויות והכללתו או אי הכללתו של בעל דין מסוים בה אינן מצמצמות את הצורך לבחון באופן קונקרטי את שאלת ניגוד העניינים, וגם אם הוחלט שלא לפסול, אין בכך כדי לצמצם את חובת הגילוי; כי בהתאם להחלטת הנציב, ובניגוד לעמדת הנשיא, בהקשר של מבני אחזקה בגופים מסחריים, רשימת המניעויות פועלת כלפי מעלה, מטה והצדה מבחינת דיני התאגידים.

נוכחות הנשיא בישיבת הוועדה לבחירת שופטים

34. המתלוננים מעלים טענה כללית נגד הנשיא בגין התנהלות שיטתית של זלזול מופגן בכל הנוגע לניגוד עניינים בפרשות שונות, ומזכירים בין אלה את ישיבתו (טרם מינויו לנשיא) בוועדה לבחירת שופטים בדיון מסוים, שבו, בתגובה להערה שנשמעה כלפיו מצד השרה סטרוק, שלפיה היא אינה חשה בנוח לדבר עליו בנוכחותו, ציין הנשיא כי הוא נמצא בדיון במעמד של "עצין". המתלוננים מפנים לפסיקת כב' השופט פוגלמן מתוך פסק הדין בבג"ץ 6301/18 **השופטת רונית פוזנסקי כץ נ' שרת המשפטים** (נבו, 27.12.2018); להלן: "פרשת פוזנסקי" לגבי אמת המידה המחמירה של יושרה, הגינות והעדר משוא פנים החלה על שופט.

טענת 'אפקט מצטבר'

35. המתלוננים מצביעים, לשיטתם, על 'אפקט מצטבר' של ניגוד עניינים ביחס לנשיא, ומפנים לפסק הדין שניתן בבית המשפט העליון בעניין רע"פ 6477/20 **ניסו שחם נ' מדינת ישראל** (נבו, 15.11.2021) (ולפסיקת בימ"ש מחוזי שיישמה אותו) בדבר אפקט מצטבר היוצר עבירה פלילית, אף אם כל אחד מן הרכיבים כשלעצמו אינו כזה. בהקשר זה מזכירים המתלוננים עניין שהוא מושא אחת התלונות (מס' 23/25) באופן עצמאי ונפרד, תחקירו משנת 2023 של מר קלמן ליבסקינד, שנזכר לעיל. על פי הטענה, המענה שנתן הנשיא לתלונה זו היה

בגדר תשובה טכנית, שאינה עולה בקנה אחד עם תפיסתו כפי שמוצאת ביטוי בפרשת ראש השב"כ הנ"ל. לעמדתם של המתלוננים, אין ליישב בין 'תירוציו' של הנשיא עמית לבין הפסיקה בנוגע לכללי ניגוד עניינים. אמנם הדברים נפסקו במישור הפלילי, אך מקל וחומר שיש להחילם במישור האתי.

תגובת הנשיא

36. תגובת הנשיא לתלונה נמסרה, כאמור, במסמך רחב היקף. בהמשך לאיסוף העדויות וכאמור לעיל, נתקיימה פגישה עם הנשיא, בה מסר השלמות ולאחריה המציא מסמכים נוספים, ואף ענה בכתב לשאלות נוספות שהוצגו לו.

הנכס בת"א – ההליכים האזרחיים

שימוש בשם בדוי

37. הנשיא ציין, כי הסיבה שהוא הופיע בהליכים בשם משפחתו הקודם נובעת מכך שבנסח הטאבו שבו רשום הנכס בת"א מופיע שם משפחתו הקודם. לצד זאת, בייפוי הכוח הכללי-נוטריוני, חתום הוא בשם משפחתו הנוכחי, וכך אחיו חתם גם בייפוי הכוח.

כב' השופט קובי ורדי – ניגוד עניינים

38. בפנייתי לנשיא לצורך קבלת תגובתו קבעתי כי אין כל צורך להתייחס לטענה זו (ונימוקי לכך יוצגו להלן בפרק המסקנות). חרף זאת, התייחס הנשיא לגופו של עניין, וציין כי בישיבת הוועדה לבחירת שופטים שבה מונה השופט ורדי פה אחד, הנשיא כלל לא היה חבר בוועדה. כן הוסיף, כי העתירה המנהלית הוגשה חצי שנה לאחר המינוי, ומשכך אין כל יסוד לטענה בדבר קידום השופט, "והניסיון לקשור בין מינויו ובין עתירה שהוגשה רק חודשים לאחר מכן – נעדר אחיזה במציאות."

39. לגבי הליך העתירה המנהלית עצמה (עת"מ 54578-10-24), הנשיא ציין כי מדובר בעתירה שהיזם הגיש יחד עם 49 בעלי הזכויות בנכס, בין השאר גם בשמו ובשם אחיו מכוח ייפוי הכוח שאחיו נתן ליזם בעת ההתקשרות, נגד החלטת הרשויות שלא להכריז על מתחם הנכס כ"פינוי בינוי". לדבריו, הוא לא ידע כלל על ההליך, ואין מדובר ב'עצימת עיניים' כנטען בתלונה, אלא בעניין שגרתיו ורגילו המסמיך את היזם לנהל הליכים בשם הדיירים. משכך, "מכיוון שלא ידעתי על קיומם של ההליכים האזרחיים, ממילא לא הייתה לי כל ידיעה על זהותם של בעלי הדין, באי הכוח והשופטים שהיו מעורבים בהם". עוד הוסיף הנשיא, כי על פי הערכת השמאי, החלק שלו ושל אחיו בנכס בת"א נאמד ב-8/869 חלקים בלבד, ויתכן כי לכן גם אחיו לא קיבל עדכונים שוטפים באשר למימוש עסקת הקומבינציה.

עו"ד מורן גור – ניגוד עניינים

40. לדברי הנשיא, עם מינויו לכהונת שופט בשנת 1997, נתן ייפוי כוח כללי לאחיו לטפל בנכסים שהתקבלו מהוריהם, ובשנת 2016 הוסיף ייפוי כוח נוטריוני. לצורך ההתקשרות עם היזם, אשר נבחר לקדם הסכם שיתוף ועסקת קומבינציה בנכס בת"א, נתן אחיו ליזם ייפוי כוח בשמו ובשם הנשיא. עוד ציין הנשיא, כי אכן אחיו נעזר בעורך דין דויטש לצורך המגעים מול היזם, והעביר לעיונו (של הנשיא) את טיוטת ההסכם. הנשיא ציין, כי "מדובר היה בהתקשרות אד-הוק עם אותו עורך דין, שנתבקש לייצג אותנו במחלוקת נקודתית בעניין התמורה שהוצעה בעסקת הקומבינציה".

41. הנשיא ציין, כי בתאריך 12.1.25 נודע לו לראשונה כי ננקטו הליכים משפטיים שונים ביחס לנכס בת"א, שבהם נכלל ברשימת בעלי הדין. עוד הבהיר, כי "עד לפניית העיתונאי בינואר 2025, כלל לא הייתי מודע לקיומם של ההליכים האזורחיים – לא כל שכן לעובדה שנעשה בהם שימוש בשם משפחתי הקודם. הדבר נעשה שלא בידיעתי".

42. אשר להליך פירוק שיתוף (ת"א 40637-04-19), לדברי הנשיא מדובר בתביעה לפירוק שיתוף אשר הוגשה על ידי היזם וחלק מבעלי הזכויות בבניין, נגד עשרות בעלי זכויות אחרים, ביניהם הוא ואחיו. אולם, מאחר שבתחילת 2020 אחיו חתם (כאמור, גם בשמו של הנשיא) על הסכם שיתוף והסכם הקומבינציה, הרי שממילא הדבר ייתר את התביעה נגדם. עוד הוסיף, כי לא הוגשו מטעמו או מטעם אחיו כתב הגנה או כתב התנגדות לתביעה. משכך, הוא ואחיו היו צדדים פורמליים להליך ותו לא. הוא הדבר, כך לעמדת הנשיא, גם לגבי בקשת רשות ערעור (רע"א 22505-10-23) על החלטת בית המשפט מיום 8.8.23 לפירוק השיתוף (הליך שלגביו לא הוגשה תלונה). הנשיא הדגיש, כי לא היה מודע לקיומו של הליך זה ב'זמן אמת', ולא ידע כי אחיו חתם (גם בשמו) על ייפוי כוח לעורך דין (בפרט לעו"ד דויטש) לצורך הליך משפטי.

43. הופעת עו"ד גור בהליכים לפני הנשיא – לטענת הנשיא, "מעולם לא התקיימו יחסי עורך דין-לקוח ביני ובין עו"ד מורן גור. לא שילמתי לו שכר טרחה, איני מכיר אותו ומעולם לא פניתי אליו לצורך הסדרת ייצוג. למען הסר ספק, האמור לעיל נכון גם לגבי אחי, שמסר לי כי לא פגש מעולם את עו"ד מורן גור". לדברי הנשיא, אחיו יוצג על ידי עו"ד דויטש עבור ניהול משא ומתן מול היזם, לצורך חתימה על הסכם הקומבינציה והסכם השיתוף. הנשיא הוסיף, כי בעקבות הפרסומים פנה עו"ד דויטש ביזמתו לאחיו, שלח לו מכתב בשמו ובשם עו"ד רייסמן, ובו נכתב כי מעולם לא הייתה שותפות עסקית בינם לבין עו"ד מורן גור. הנשיא ציין, כי "הדברים מדברים בעד עצמם" וכי לא הייתה לו כל סיבה לפקפק בהם. עוד התייחס הנשיא לטענת העיתונאי מר בנדל בפרסומו מיום 14.1.25 שלפיה בשל הזיקה בין עו"ד גור

לעו"ד דויטש, אסור היה לנשיא לדון בתיקים בהם מופיע עו"ד גור, ולדבריו "אין מקום שאביע עמדה באשר לפרסום... אשר עוסק בשאלה עובדתית שאינה נמצאת בידעתי האישית". כמו כן, צייץ הנשיא כי "כאשר עו"ד מורן גור הופיע בפני, לא סברתי ולא הייתה לי כל סיבה לסבור כי קמה מניעות כלשהי מלדון בתיקים שבהם ייצג. מכאן ועד להאשמות החמורות וחסרות-הבסיס שלפיהן הטעיתי ביודעין גורמים כאלה ואחרים... – רב המרחק, בלשון המעטה". עוד הוסיף, במאמר מוסגר, כי "אם עו"ד מורן גור היה יודע שהוא כביכול מייצג אותי, מן הסתם היה מודיע על כך בפתח הדיונים שבהם הופיע בפני, או מסרב לייצג את לקוחותיו לאור האמור בסעיף 53ב(א) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961" (ענין שהמתלוננים לא טרחו לדברי הנשיא לברר עם עו"ד גור).

44. בתשובתו המשלימה של הנשיא מיום 30.11.25 הוסיף וציין, כי מכל מקום, משנחתם הסכם הקומבינציה והסכם השיתוף בתחילת שנת 2020, תמה עבודתו של עו"ד דויטש, ועל כן לא קם כל חשש למשוא פנים אף לו הנשיא היה יודע בפועל על יחסי עו"ד-לקוח, וזאת משום שהופעותיו של עו"ד גור לפניו התרחשו מאוחר יותר, בשנים 2021 ו-2023.

45. ובאשר להופעות אלה, בדיקה שערך הנשיא ב"נט המשפט" לאחר הגעת השאלתה איששה את סברתו שלא היה מיוצג בידי עו"ד גור. בדיקה זו כללה בחינה של כתבי הטענות בתיק ושל פסק הדין, בתיק התביעה לפירוק השיתוף.

חובת הדיווח

46. הנשיא הוסיף והבהיר, כי היות שכלל לא היה מודע להליכים האזרחיים, הרי שלא היה לו על מה לדווח ועוד הוסיף "מאחר שאיני שופט במחוז מסוים, הרי שתחולת סעיף 24 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט) לגביי היא טכנית בלבד", ואין כל נפקות לדיווח שכזה מצדו. הנשיא הוסיף, כי בכל מקרה סעיף 24 לחוק בתי המשפט אינו קובע כי חלה חובת דיווח על השופט המעורב בהליכים אזרחיים. מכל מקום, כך לשיטת הנשיא, הליכים לפי סעיף 24 הנ"ל נפתחים, ככלל, בעקבות החלטה מטעם בית המשפט שדן בהליך. כך גם בהליכים שהתבררו בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, ושבהם היה הנשיא בעל דין, פנה נשיא בית המשפט המחוזי בתל-אביב, כב' השופט נויטל, וביקש את קביעת מקום השיפוט. בקשה זו הועברה מטבע הדברים למשנה לנשיא, כב' השופט סולברג, אשר קבע כי אין כל מניעה שההליכים יוסיפו להתנהל בתל-אביב. הנשיא העיר, כי המתלוננים כלל לא ציינו עובדה זו בתלונתם, וזאת הגם שהתלונה הוגשה ביום 17.7.25 – קרי, לאחר החלטות כב' השופט סולברג. הנשיא ציין, כי מעבר להעדר חובה חוקית לדווח על היותו של

שופט בעל דין בהליך אזרחי, אין גם כל חובה אתית לעשות כן. אף אין נוהג בנושא, ולא פרקטיקה כזו בבית המשפט העליון.

אקרו נדל"ן

47. כזכור, הטענה שעלתה בעניין זה היא כי הנשיא היה מנוע מלדון בענייני אקרו נדל"ן (להלן גם: "חברת האם"), זאת בשל היותה חברת האם של חברת אקרו תל אביב א.ר.ב. שותפות מוגבלת 550255210 (להלן גם: "חברת הבת"), עימה הנשיא ואחיו היו חתומים בהסכם התקשרות. בתגובתו כתב הנשיא, כי בעת הדיון בעתירה לא היה מודע לכך שאחת המשיבות נושאת שם דומה לשמו של היזם שעמו התקשר. עם זאת, הוסיף, כי היזם שאתו התקשר הוא חברת הבת, שהיא יישות עסקית נפרדת ושונה מחברת האם. משכך, סבור הנשיא כי לא הייתה מניעה לכך שידון בהליכים אלו. הנשיא הפנה למספר פסקי דין כדי לתמוך את עמדתו, והם יידונו בהמשך הדברים.

עתירות בענייני פינוי בינוי וטענה לניגוד עניינים בענייניו של עו"ד אילן סופר

48. לדברי הנשיא, אין להליכים בהם דן כל נפקות לענייניו. הנשיא מציין כי המתלוננים אוחזים בחבל משני קצותיו – "מחד גיסא מלינים על כך שדנתי באחת העתירות ומאידך גיסא מלינים על כך שפסלתי עצמי מלדון באותה עתירה."

49. עתירת התקן השמאי – הנשיא טען, כי בנכס בת"א נחתם הסכם קומביניציה בשנת 2020 – שנתיים טרם הגשת העתירה – ובמסגרתו כבר נקבעה התמורה המגיעה לו ולאחיו כבעלי הזכויות. משכך, לעתירה זו, שהוגשה שנתיים לאחר מכן, אין כל קשר או השפעה כלשהי, במישרין או בעקיפין, על הזכויות אותם כבר קיבלו כאמור במסגרת ההסכם שכבר נחתם. הנשיא הוסיף, כי עתירת התקן השמאי עסקה בנכס מסוג דירות, בעוד הוא ואחיו אמורים לקבל בעסקת הקומביניציה נכס מסוג משרדים, וגם משכך אין כל קשר בין העתירה לבין הנכס בת"א. הנשיא טוען, כי טענות המתלוננים הועלו ללא כל ביסוס או נימוק של ממש, ואין בהן כדי להקים תשתית לקיומה של עילת פסלות. כן לא קמה כל חובת גילוי ביחס לנכס בת"א בכל הנוגע לדיון בעתירה.

50. הנשיא התייחס גם לטענה, שעו"ד סופר אשר ייצגו בעתירה מנהלית היה אחד מעורכי הדין המייצגים בעתירת התקן השמאי שנדונה לפניו. לדברי הנשיא, הוא כלל לא ידע בזמן אמת על קיומה של העתירה המנהלית. גם לגופם של דברים, לשיטתו אין בטענה זו כל ממש, שכן העתירה המנהלית, שהוגשה כביכול בשמו, הוגשה בתאריך 29.10.24, ואילו עתירת התקן השמאי שבה עו"ד סופר הופיע לפניו החלה ביום 29.12.21. מכל מקום, הנשיא פסל עצמו בסופו של דבר מלדון בה חודשיים לפני שהוגשה העתירה המנהלית שבה היה צד. לשיטת

הנשיא, "יש להצר על הקלות שבה הועלתה טענה חסרת-בסיס זו, שלשם הפרכתה די בהשוואה פשוטה של התאריכים הרלוונטיים."

51. עתירת היטל ההשבחה – הנשיא התייחס לטענה בעניין עתירה זו, ולדבריו מדובר במקרה ייחודי וחריג, "שעסק בהחלטה מנהלית קונקרטית לגבי מתחם ספציפי בבת-ים", המהווה קרקע למגורים במובחן מן הנכס שבבעלותו שהוא נכס מסחרי, ולכן הדיון בעתירה זו לא יכול היה להשפיע כלל על הנכס שבבעלותו, ומשכך לא נפל כל פגם בישיבתו בהרכב זה. הנשיא הוסיף, כי אחיו התקשר, בשם שניהם, בהסכם הקומבינציה ובהסכם השיתוף, בפרויקט שאינו מוגדר "פינוי בינוי". והראיה, שבעתירה המנהלית "התבקש פסק דין הצהרתי שלפיו מדובר בפרויקט של פינוי-בינוי". עוד הוסיף הנשיא, כי עצם קיומם של הליכים תכנוניים לגבי נכס שבבעלות שופט אינו מקים מניעות מלעסוק בתיקים בנושאי התכנון והכניה כאשר הם, שאם לא כן, הדבר עלול להגיע למחוזות האבסורד.

רשימת המניעויות

52. הנשיא דחה את הטענה כאילו נמנע מלהוסיף גורמים כאלה ואחרים לרשימת המניעויות שלו. הנשיא ציין, כי רשימת המניעויות מהווה כלי עזר מינהלי המסייע להימנע מהעברת תיקים לשופטים שלגביהם קיים סיכוי גבוה לקיומה של פסלות, וכי מדובר בפרקטיקה שהיא בגדר 'החמרה עצמית' ביחס לדיני הפסלות, שעל פיהם ממילא נבחן כל עניין לגופו. הנשיא מוסיף, כי רשימת המניעויות היא דינאמית, מיועדת בעיקרה ל'שחקנים חוזרים', אינה מהווה עילת פסלות אוטומטית, כי אם שיקול אחד מתוך מגוון השיקולים דרושים לצורך הליך פסלות. על כן, השאלה אם גורם מסוים נכלל ברשימה אם לאו, אינה משנה את המצב הנורמטיבי מבחינת דיני הפסלות וכללי אתיקה לשופטים, התשס"ז-2007 (להלן: "כללי האתיקה"). מכל מקום, ב'זמן אמת' לא ידע הנשיא על הנסיבות הקשורות לחלק מהגורמים שצוינו בתלונות, וממילא לא היה ביכולתו לכלול אותם ברשימת המניעויות שלו. הנשיא מדגיש, כי (כפי שאף נפסק) הזכות לשבת בדין היא גם החובה לעשות כן, ולפיכך לא בנקל יש להשתחרר משיבה בדין. ועוד מוסיף הנשיא, כי הצדדים הישירים להליך בחרו שלא להגיש בקשת פסלות או תלונה, לא ב'זמן אמת' ולא בדיעבד. זאת, להבדיל מהמתלוננים, אשר אף לא טרחו לבסס תלונתם באמצעות בדיקה עובדתית נאותה.

הנכס בת"א – ההליך הפלילי

53. בתגובתו לתלונה בעניין זה הפנה הנשיא לתגובת ב"כ המאשימה – עיריית תל-אביב, מיום 13.1.25, כאשר לחזרה מכתב האישום, שזו לשונה: "על פי חוק, כתב אישום כנגד שופט יכול שיוגש רק בידי היועץ המשפטי לממשלה ובהסכמתו. התביעה חזרה מכתב האישום כנגד כבוד השופט עמית מיוזמתה, זאת לאחר דיון ראשון בתיק במהלכו התברר לה כי מדובר

בנאשם שהינו שופט כפי שהייתה עושה בכל מקרה של שופט אחר באשר הוא. בשים לב להתחייבות בעלי הדירות בתיק (38 במספר) להמשיך ולקדם את הסרת הליקויים בנכס ולאחר שבוצע הנדרש בפועל, בוטל כתב האישום, כפי שנעשה ברוב המכריע של תיקי מבנים מסוכנים". לדברי הנשיא, חרף תגובת העירייה, המתלוננים רמזו בתלונתם כי החלטת העירייה נבעה ממניעים שאינם כשרים, ואף הרחיקו לכת וטענו כי קיבל הטבה שלא כדין.

54. הנשיא ציין כי הטענות החמורות של המתלוננים "הועלו ללא בסיס עובדתי מינימלי, ונתמכו רק בספקולציות ובהשערות בעלמא, בניסיון לפתח תיאוריית קונספירציה של ממש". בשל כך, לעמדת הנשיא, יש לדחות את טענות המתלוננים על הסף.

55. עוד הבהיר הנשיא, כי "לא הייתה לי כל מעורבות בבקשת העירייה, או בכל היבט אחר בהתנהלותם של העירייה ושל בית המשפט לעניינים מקומיים". לדבריו, הוא למד על ביטול כתב האישום ועל ביטול ההליך רק בדיעבד, כך שלא הייתה לביטול כתב האישום כל השפעה על ההליכים שעיריית ת"א הייתה קשורה בהם והנשיא דן בהם אותה שעה.

56. עוד הוסיף הנשיא, כי מתגובת העירייה לעיל עולה בבירור, כי החזרה מכתב האישום לא הייתה הטבה, "וגם לא נעשתה לאור בקשה שלי או של אחי", אלא נעשתה בהתאם למדיניות המשפטית הכללית של העירייה. לדבריו, הסיבה שבגינה בסופו של דבר העירייה חזרה בה מכתב האישום כנגד בעלי הזכויות כולם, היא כי אחיו נטל על עצמו לארגן את כל דיירי הבניין על מנת לבצע את התיקונים הנדרשים בנכס בת"א ואכן הליקויים תוקנו. הנשיא ציין בהקשר זה, כי בניגוד לטענת המתלוננים לפיה מדובר בעלות שיפוץ בסך מיליוני שקלים, הרי שעלות השיפוץ שבה נדרש לשאת הייתה פחותה מ-750 ₪. עוד ציין, הנשיא, כי ההליכים שבהם דן בעניינה של העירייה בתקופה הרלבנטית, לא היו קשורים להליך הפלילי ולא השפיעו עליו (ולמעשה בתלונות אף לא נטען אחרת).

נבחרת הדירקטורים

57. הנשיא סבור כי לצו הביניים הזמני שנתן, בהיותו שופט תורן, לא הייתה כל השפעה, לא במישורין ולא בעקיפין, על אחיו, שבאותה עת כבר היה דירקטור לתקופה קצובה בחברה ממשלתית קטנה. וביתר פירוט: העתירה בעניין זה הוגשה בד בבד עם בקשה למתן צו ביניים, ואלה הועברו לטיפולו כשופט תורן, כמי שאמון במסגרת שבוע תורנות על הטיפול בכל העתירות החדשות והבקשות הדחופות הנלוות להן. בעקבות זאת, הורה על העברת הדיון להרכב בהקדם, ונעתר לבקשה למתן צו ביניים ש'הקפיא' את הוראת השר לבטל את נבחרת הדירקטורים עד למתן החלטה אחרת. הנשיא מדגיש, כי בכך הסתיים טיפולו – הזמני, קצר המועד וכזה שהתנהל בכתובים בלבד – בעתירה, והיא עברה לטיפולו העיקרי של הרכב תוך

חודש ימים. זאת, כשעל פי הנוהג בבית המשפט העליון, השופט התורן שקיבל תיק מסוים אחראי עליו גם אחרי שהוא מועבר להרכב ועד שבועיים לפני מועד הדיון לפני ההרכב. הנשיא מוסיף, כי באופן חריג, ההרכב שטיפל בעתירה נתן בה צו על תנאי עוד לפני מועד הדיון, וכי בסופו של דבר בשל התפתחויות שחלו, העתירה נמחקה. צו הביניים שניתן בידי הנשיא, במועד שניתן, היה לשיטתו מחויב על פני הדברים לאור 'מאזן הנוחות' הברור, ולא היה בו כדי להשפיע על אחיו, מטוב ועד רע. זאת, משום שהחלטות הנשיא בתיק ניתנו במועד שבו אחיו כבר כיהן כדירקטור בחברה ממשלתית, ולו הייתה החלטת השר מיושמת על אתר ונבחרת הדירקטורים הייתה מבוטלת – לא היה בכך כדי להפסיק את כהונת האח, שאף לא ביקש לכהן במשרת דירקטור נוספת בתקופה הרלבנטית. מכל מקום, הוסיף הנשיא, כי חברות בנבחרת הדירקטורים אינה מבטיחה כשלעצמה רווח כספי כלשהו, ואינה מבטיחה מינוי לתפקיד דירקטור; והעובדה כי מאן דהוא נכלל בנבחרת אין משמעה כי יגיש מועמדות לנבחרת הדירקטורים הבאה, וכי אם יגיש – יתקבל, וכי אם יתקבל – יתמנה לכהונת דירקטור נוספת. הנשיא מזכיר גם כאן, כי הזכות לשבת בדין היא גם החובה לעשות כן, וכי בהעדר עילת פסלות אובייקטיבית, אין להשתחרר ממנה. עילת פסלות אינה קמה, לשיטתו, באופן אוטומטי כאשר מתקיים קשר עקיף ורחוק בין המותב לבין ההליך, והוא תומך את טיעונו זה בפסיקה (למשל, ע"א 4061/22 ברקן נ' הוצאת עיתון הארץ בע"מ, פסקה 12 (10.8.2022)), בספרות המשפטית (י' זמיר, "ניגוד עניינים בשירות הציבורי", ניגוד עניינים במרחב הציבורי – משפט, תרבות, אתיקה, פוליטיקה, 225, 255, התשס"ט), וכן בהחלטה קודמת של הנציב, כפי שתוארה בריכוז החלטות וחוות דעת נציבות תלונות הציבור על שופטים בנושא התנהגות שופטים ודיינים 2003-2019, 129 (אייל כתבן עורך, 2020). הנשיא סבור כי הטיפול שלו בעתירה היה בעל אופי ראשוני, לא השפיע כהוא זה על אחיו, ולא היה בו כדי לבסס טיעון בדבר "אינטרס ממשי", אלא במישור ספקולטיבי ותיאורטי גרידא. בהיבט של התורנות, הנשיא הפנה לתמצית החלטה קודמת של הנציב (מס' 402/20) בה דחה תלונה על כך ששופט תורן דן בהליך מסוים וזאת מפאת דחיפותו ורגישותו, ותוך שהביא בחשבון כי מיד לאחר מכן הוא עדכן את רשימת המניעויות שלו, וזאת כדי להימנע מניתוב תיקים עתידי, שעלול ליצור עילת פסלות. הנשיא מצייין, כי מסקנה זו יפה מכוח קל וחומר למקרה דנן, שבו אף לא היה צורך להוסיף מי מבעלי הדין לרשימת המניעויות שלו. ועוד הוסיף הנשיא, כי מן הדברים האמורים לא עולה גם כל הפרה של חובת הגילוי, וזאת לאור החלטת הנציב (תמצית 304/14 מיום 8.9.14 פסקאות 2-3) אשר עמדה על הזיקה בין היקפה של חובה זו לבין השלב הדיוני בו מצוי התיק וטיב הפעולות שנותר למותב לבצע לגביו. הנשיא מסכם, כי לא היה בפעולתו כל פגם, לא בהיבטי פסלות ולא בהיבטי גילוי.

הנכס במבשרת ציון

58. כפי שצוין לעיל, בתשובתו מיום 27.8.25, הנשיא הדגיש כי מרבית התלונות מבוססות על פרסומים תקשורתיים שנועדו להטיל בו דופי. הנשיא טען, כי הוא לא ביצע כל עבירת בנייה, אלא הכשיר בנייה ישנה בת כ-40 שנה שבוצעה על ידי הבעלים הקודמים של הנכס, שילם היטלי השבחה בסך כ-50,000 ש"ח וקיבל היתר כדין להכשרת אותה חריגה. הנשיא ציין, כי הוא לא בנה אפילו מ"ר מעבר לקווי הבניין של הבית שרכש; כי בזמן אמת הנחה את היועץ המקצועי שאת שירותיו שכר, להקפיד על כל תג ותג ועל קלה כבחמורה; וכי מהנדס הוועדה והיועץ המשפטי שלה התחלפו בתקופה שבין בקשת ההיתר ועד לקבלתו. היוזמה להחלפת גג הרעפים בתקרה קשיחה הייתה יוזמתו האישית, ולא דרישה של הוועדה המקומית, והוא ביקש תקרה קשיחה דווקא מאחר שסבר, כי תקרה כזו טעונה היתר, בעוד שהותרת מצב של גג רעפים, כפי שהיה 40 שנה, אינו טעון היתר (כפי שנחזה מכך גגות הרעפים שקיימים בסביבתו הקרובה של הנכס). הנשיא כינה את עניין הגג "מימוש מינימליסטי" חסר משמעות מהותית. הנשיא הסתמך על ייעוץ מקצועי של עורך הבקשה (היועץ המקצועי) מטעמו, אשר הודיע כי ההליך מול הוועדה הסתיים כדין. הפנייה לחידוש ההיתר בינואר 2025 נעשתה מטעמי זהירות בלבד, והנשיא הקפיד שלא לציין את מעמדו כשופט בפניותיו.

59. אשר להעדר תעודת הגמר, הנשיא טען, כי לא הייתה לו כל סיבה להניח כי עליו לקבל תעודת גמר, וזאת הן לנוכח דברי יועצו המקצועי, הן לנוכח העובדה כי לא נדרש לחדש את הערבות הבנקאית שנתן. עוד טען הנשיא, כי הוועדה לא דרשה ממנו תעודת גמר למרות שפקחים מטעמה נכחו בשטח בעת השיפוצים. נוסף על כך, הנשיא צירף מכתב עדכני (מיום 6.11.25) מטעם מר יועץ מקצועי אחר מטעמו (להלן: היועץ המקצועי האחר"), שבו כתב האחרון, ואני מצטט: בשנים האחרונות בסביבות שנים 2021 – 2022 והילך (כך במקור – א"ק) החלה הוועדה המקומית לדרוש תעודת גמר גם בתוכניות היתר לשינויים ותוספות. נקודה משפטית נוספת שהאיר הנשיא היא שהאחריות להוצאת תעודת גמר (ככל שקיים בכך צורך) מוטלת על כתפי "האחראי לביקורת על הביצוע", בהתאם לתקנה 95 לתקנות התכנון והבנייה (רישוי בנייה), התשע"ו-2016 (להלן: "תקנות הרישוי"), בנוסחה היום.

תחקיר מר קלמן ליבסקינד

60. הנשיא מציין, כי סיפק מענה ענייני בעניין תלונה זו בתשובה לשאלתה של העיתונאית, וכן במסגרת מענה להסתייגויות שהוגשו לוועדה לבחירת שופטים בעניין מועמדותו לנשיא – ומענים אלה צירף הוא גם לתשובתו אלי. לגופו של עניין, טוען הנשיא כי אין בתלונה ממש, ומפנה הוא לעמדותיו שהציג ביחס לתלונות האחרות הנזכרות לעיל, בכל הקשור לרשימת המניעויות; לעובדת היותו שופט תורן; להבחנה בין ישויות משפטיות נפרדות לצורך דיני

פסלות; להעלאת טענות ספקולטיביות ללא תשתית עובדתית; ולהגשת תלונה בידי מי שאינו בעל דין בהליך ואינו מושפע ממנו במישרין.

61. ומוסיף הנשיא טעם אשר בגינו, כשלעצמו, סבור הוא כי יש להפסיק את הבירור בענין זה, הנעוץ בעיתוי העלאת הטענות. הנשיא מציין, כי מגבלת הזמן של שנה, הקבועה בסעיף 18(א)(1) לחוק, משרתת לא רק תכלית של אפשרות מעשית לקיים בירור של עניין סמוך למועד התרחשותו, אלא גם תכלית של סינון תלונות המוגשות בידי מי שספק רב אם אכן נפגעו מהאירוע מושא התלונה. ומביא הנשיא את מילותיו של חה"כ פריצקי מתוך דיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת מיום 15.7.2002: "אם הוא [הכוונה למתלונן – א"ק] חיכה מעל שנה, הוא לא נפגע". התלונות הוגשו למעלה משנה לאחר הפרסומים, ללא שנלווה לכך טעם כלשהו, זולת הרצון (שצוין בתלונה 23/25) לבחון אותן אגב הגשת המועמדות לנשיא בית המשפט העליון, ועל כן סבור הנשיא כי טעם זה בלבד מצדיק דחייתן (אף כי אליו מצטרפים לשיטתו גם הטעמים הענייניים כאמור).

נוכחות הנשיא בישיבת הוועדה לבחירת שופטים

62. בעניין זה, כאמור, עלתה טענה כי הנשיא היה במצב של ניגוד עניינים שעה שנכח בישיבת הוועדה לבחירת שופטים בדיון שעסק בו באופן אישי, כך על פי הטענה. הנשיא סבור כי הטענות עלו בעלמא, ללא תשתית עובדתית או נורמטיבית, וממילא נדונו כבר בהחלטת הנציב הקודם, השופט (בדימ') א' שהם. עם זאת, מכיוון שלא עמד לנגד עיניו של הנציב שהם פרוטוקול הישיבה בשעה שנתן החלטתו, אשר כללה הערה שכוונה כלפי הנשיא, מבקש הנשיא כי כעת, משפורסם הפרוטוקול, ייבחן העניין בשנית, ותוסר ההערה. פרוטוקול הדיון, כך לעמדת הנשיא, מדבר בעד עצמו. הוא מצביע על כך כי בישיבה נדון עניין עקרוני (הצורך בבחירת נשיא קבוע לבית המשפט העליון), ובדיון זה חובה הייתה עליו להשתתף. רק משעה שהופנתה אליו התייחסות אישית (הנובעת מהיותו מועמד לתפקיד), העיר כי "לצורך הדיון הזה אני עכשיו כמו עציץ". הנשיא מבקש, אפוא, כי לאור פרסום הפרוטוקול המבהיר את כל האמור, אעיין מחדש בהחלטת הנציב שהם ואסיר את ההערה שכלל בה.

טענת 'אפקט מצטבר'

63. הנשיא מסתייג מן הניסיון להקיש מן הדין הפלילי לענייננו. לשיטתו, המתלוננים עצמם לא טרחו להבהיר את הבסיס הנורמטיבי למהלך כזה, ולגופו של עניין, הצביע על ההבדלים העקרוניים בין השדה הפלילי לבין זה האתי ועל החשש מפני עירוב מין בשאינו מינו. הנשיא אף הפנה להוראות החוק שנזכרו לעיל הקובעות מגבלות על הנציב לגבי בירור תלונות בהיבטים הפליליים. מכל מקום, הדגיש הנשיא, "כי "תזת הצבירה" רלוונטית מלכתחילה

למצב שבו מספר פעולות פסולות מאוגדות יחדיו לכדי עבירה פלילית שלמה. בענייננו, לעומת זאת, מדובר בצבר טענות שאין בהן ממש, לא בנפרד ולא במצטבר, ואשר אוגדו והוגשו יחדיו במה שנחזה כניסיון מתוזמן ומאורגן ליצור דה-לגיטימציה למינויי כנשיא בית המשפט העליון."

תגובות נוספות

64. כאמור, לצורך בירור התלונות, קיימתי פגישות עם מספר גורמים נוספים, ובהן נמסרו תגובות שונות בקשר לפרשות השונות, ואף קיבלתי תגובות בכתב.

הנכס בת"א – ההליכים האזרחיים

65. מר גולדפריינד הגיע לפגישה במשרדי הנציבות ומסר את גרסתו לאירועים, כדלהלן. אשר להתנהלותו בתיק פירוק השיתוף, לדבריו, ההתקשרות שלו עם עו"ד דויטש החלה כשנה קודם לכן, לצורך טיפול נקודתי בסוגיה שעניינה הסכם קומביניציה. המטרה הייתה לנהל משא ומתן מול החברה היזמית, בנוגע לתמורה שהיה אמור לקבל בגין החנות שבבעלותו במסגרת עסקת הקומביניציה. מר גולדפריינד סבר, כי התמורה שהוצעה לו אינה הוגנת, ומשכך פנה לעו"ד דויטש לשם שיפור תנאי העסקה. מר גולדפריינד ציין, כי עם תחילת ההתקשרות הבהיר לעו"ד דויטש שאין בכוונתו להגיע לערכאות השיפוט, ולכן יעשה מאמץ להימנע מהיזקקות לשירותיהן.

66. לגבי תיק פירוק השיתוף, מר גולדפריינד הבהיר, כי לא יזם את נקיטת ההליך ואף לא היה מודע לו בתחילה. לדבריו, הוא למד על קיום התביעה דרך גורם שלישי, ובעקבות זאת פנה לעו"ד דויטש לשם בירור העניין. לאחר בדיקת הנושא, עדכן עו"ד דויטש כי אכן הוגשה תביעה לפירוק שיתוף, אך ציין כי מבחינתו מדובר במהלך טכני בלבד, מאחר שכל ההליכים כווננו לטיפול בהסכם הקומביניציה ולא לניהול הליך משפטי עצמאי.

67. מר גולדפריינד אישר, כי חתם לעו"ד דויטש על ייפוי כוח, זאת כנהוג ביחסי עורך דין ולקוח, ואף אישר כי החתימה המופיעה במסמכים היא אכן חתימתו. עם זאת, הבהיר כי לא הבין שייפוי הכוח קשור לייצוג בתיק פירוק השיתוף, אלא הניח שמדובר בטופס שגרתי הקשור לניהול המשא ומתן. מר גולדפריינד ציין כי חתם על עשרות מסמכים אחרים במסגרת עסקת הקומביניציה ולכן ייתכן שלא הבחין במשמעותו של ייפוי הכוח.

68. מר גולדפריינד הוסיף, כי מבחינתו, עוה"ד שטיפל בענייניו היה עו"ד דויטש בלבד, והדגיש כי אינו מכיר כלל את עו"ד גור. כן, הוא לא ידע שהייצוג בתיק פירוק השיתוף נעשה

בפועל על ידי עו"ד גור ולא על ידי עו"ד דויטש. לדבריו, מעולם לא נטל חלק באף אחד מההליכים שהתנהלו בתיק, לא ידע על בקשות שונות שהוגשו, ולא הכיר את הערעור שהוגש בתיק.

69. מר גולדפריינד ציין, כי חלקו בנכס קטן מאוד, ולכן הוא המתין לכך שתהיה השבחה עתידית ממנה יוכל ליהנות. לדבריו, בשלב מסוים עלה רעיון לעבור למסלול של פינוי ובינוי מטעמי מיסוי, והוא עדכן את אחיו, הנשיא, באופן כללי על הכיוון הזה ועל כך שבטיפול בענייניו עוסק משרד קטן בראשות עו"ד דויטש. עם זאת, לא עדכן אותו על יפוי הכוח הקשור לתיק האזרחי.

70. מר גולדפריינד שיקף תמונה בה ראה את ההתקשרות עם עורך הדין ככזו הנוגעת לניהול משא ומתן בלבד, ולא תיאר לעצמו כי ההתקשרות עם משרד עו"ד דויטש כללה הליך משפטי של ממש.

71. מר גולדפריינד הציג מודעה שפורסמה בעיתון, כפי הנראה ביום 22.8.24, מטעם הוועדה המקומית לתכנון ובנייה – עיריית תל-אביב-יפו, שעניינה הגשת בקשה להיתר בנייה להריסת הנכס בת"א, שהגישה חברת אקרו תל-אביב, שממנה עולה, כי החברה המבקשת מצהירה, כי חרף מאמצים שנקטה, היא מתקשה לאתר חלק מבעלי הזכויות בנכס, וביניהם האחים גולדפריינד.

72. עו"ד מאיר דויטש הגיע לפגישה במשרדי הנציבות, ומסר את גרסתו לאירועים, כדלהלן. לדבריו, הוא היה עורך הדין ששכר מר גולדפריינד לטפל בעניין פירוק השיתוף בנכס בת"א, והוא טיפל בתיק באופן בלעדי. לטענתו, הוא נשכר אך ורק לצורך ניהול משא ומתן מול היזם, הגם שבהמשך, משהתברר כי הוגשה תביעה, הגיש בקשות שונות לבית המשפט.

73. עו"ד דויטש ציין, כי מדובר בעסקת קומבינציה ולא בעסקת "פינוי בינוי". לדבריו, העסקה לא אושרה עד היום כעסקת פינוי בינוי, כך שסיווגה אינו משפיע על הכרעות שיפוטיות בתיקים אחרים בענייני "פינוי בינוי", אלא רק על היבטי המיסוי בנכס עצמו. לטענתו, בתחילת הטיפול בתיק כלל לא ידע שהלקוח הוא אחיו של הנשיא, ורק בשלב מאוחר יותר הבין זאת, לאחר שעורך דין מהצד השני ציין זאת. עם זאת, הוא אישר, כי בשלב חתימת ההסכם, הנשיא עמית כבר ידע שהוא (עו"ד דויטש) מייצג את אחיו ואותו, וטיוטת הסכם הקומבינציה הועברה לעיונו. אשר למערכת היחסים בתוך משרדו, הבהיר כי הוא ועו"ד עמיר רייסמן הנם שותפים מלאים, ואילו עו"ד גור מעולם לא היה שותף שלהם. לטענתו, עו"ד גור שכר חדרים וקיבל

מהם שירותי משרד בלבד ללא כל אחריות עסקית משותפת וללא קשר למשרדו מבחינת הנהלת חשבונות או אחריות מקצועית.

74. עו"ד דויטש הופנה לייפוי הכוח עליו חתם מר גולדפריינד, ואשר בו הוסמכו כל עורכי הדין במשרד (במסגרת התיק האזרחי), לרבות עו"ד גור, לייצגם, וכן לעובדה כי בבקשות הדחייה שהוגשו הופיע בכותרת משרד "גור-רייסמן-דויטש" ולכך שהגורם המייצג במערכת "נט המשפט" הוגדר כעו"ד גור, שגם חתום באופן אישי על אחת הבקשות. לדבריו של עו"ד דויטש, מדובר בתקלה טכנית שנבעה מכך, שעו"ד גור טיפל בהגשות כתבי בי דין, ומשכך, היה נוח להשתמש בכרטיס ה"נט" שלו לצורך פעולות טכניות כגון הגשת בקשות להארכת מועד. אשר לחתימה על ייפוי הכוח, המסמיכה את עו"ד גור לפעול בשם הנשיא ואחיו, עו"ד דויטש הודה כי הדבר היה שגוי וציין כי הוא מכה על חטא. עוד הופנה עו"ד דויטש לפרסומים שונים שבחלקם הוצגו עו"ד גור ועו"ד רייסמן כשותפים, ובחלק אחר הוצג גם עו"ד דויטש כשותף במשרד הנושא את שם שלושתם. לטענתו של עו"ד דויטש, הפרסומים אינם משקפים את המציאות ואינם נכונים. סיכומו של דבר, הבהיר כי לא היה כל קשר עסקי בינו לבין עו"ד גור וכי "מעולם לא עבר שקל ביני ובינו".

75. עו"ד מורן גור הגיע לפגישה במשרדי הנציבות, ומסר את גרסתו לאירועים, כדלהלן. לדבריו, הוא ועו"ד עמיר רייסמן ייסדו יחד את המשרד בשנת 2014, ובשלב מאוחר יותר הצטרף עו"ד דויטש. לדבריו, שלושתם היו שותפים והמשרד התנהל כלפי חוץ כמשרד אחד.

76. אשר לייצוג הנשיא ואחיו ולהופעותיו שלו לפני הנשיא, עו"ד גור אישר כי שמו הופיע בייפוי הכוח ובמערכת "נט המשפט" כמייצג אותם, והסביר כי הדבר נבע מטעמים טכניים בלבד, משום שמחלקתו הייתה אחראית לליטיגציה במשרד וכרטיס ה"נט" שלו שימש להגשות שוטפות.

77. עו"ד גור הדגיש, כי אכן לא היה מעורב בטיפול בתיק, לא פגש את הלקוחות ולא הופיע פיזית בבית המשפט. לדבריו, הוא לא ידע ב'זמן אמת' שיצחק גולדפריינד הוא שופט בית המשפט העליון וכי מר גולדפריינד הוא אחיו. עו"ד גור הופתע מאוד כאשר הדבר פורסם. עו"ד גור ציין כי אילו ידע על כך, מובן מאליו כי היתה קמה מניעה ברורה מלהופיע לפני הנשיא, וזאת הגם שטיפולו בתיק היה טכני בלבד, והתמצה בהגשת בקשות להארכת מועד.

78. עוה"ד דוד בסון ועזרא קוקיא, אשר הגישו את תביעת פירוק השיתוף בנכס בת"א, (ת"א) 40637-04-19 פ.ט.ל. בלגיה ישראל נדל"ן והשקעות בע"מ נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, מסרו במכתב מיום 19.10.25, כי חלק מבעלי הזכויות בנכס חתמו עם התובעת 9 (אקרו

תל אביב א.ר.ב) על הסכם לביצוע עסקת קומבינציה, והוסיפו, כי ככל הידוע להם נכון ליום הגשת התביעה, הנתבעים 8-9 [קרי, האחים גולדפריינד – א"ק] לא חתמו על הסכם השיתוף והסכם הקומבינציה, ועל כן, בהיותם חלק מבעלי הזכויות בנכס, נכללו בהליך במעמד של נתבעים. עוד מציינים ב"כ התובעים, כי "לאחר הגשת התביעה הוגשו מטעם הנתבעים 8-9 באמצעות עו"ד מאיר דויטש ממושרד עו"ד רייסמן גור ושות' שתי בקשות להארכת מועד להגשת כתב הגנה בתביעה" אך לא הגישו כתב הגנה בתיק ועל פי מידע שנמסר, חתמו בסופו של דבר על הסכם השיתוף והסכם הקומבינציה. עוד הוסיפו ב"כ התובעים, כי הנתבעים 8-9 וב"כ לא התייצבו בדיונים ולא לקחו חלק אקטיבי בניהול ההליך.

79. עו"ד טל קנת, אשר היה בין התובעים שהגישו את תביעת פירוק השיתוף בנכס בת"א, (ת"א) 40637-04-19 פ.ט.ל. בלגיה ישראל נדל"ן והשקעות בע"מ נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, מסר במכתב מיום 30.11.25, כי הוא לא נחשף לכל מעורבות בהליך מצד הנתבעים 8-9, האחים גולדפריינד.

ההליך הפלילי

80. מר גולדפריינד מסר את גרסתו בעניין זה, כדלהלן. לדבריו, מדובר בחנות אותה קיבלו האחים מהוריהם ז"ל, וחלקם היחסי בנכס הוא זניח. עוד לדבריו, אכן התקבלה דרישה לתיקון ליקויים במבנה, ולאחר מכן הוגש כתב אישום. לדיון הראשון בהקראה מושא כתב האישום הוא אכן התייצב, מצויד בייפוי כוח מטעם אחיו, כאשר כל מטרתו הייתה לארגן את כל הדיירים ולפעול לתיקון הליקויים, ובכך לייתר את כתב האישום. לטעמו, לא היה לו כל עניין לומר מיהו אחיו או לבקש התייחסות חריגה כלשהי בשל כך. כל מטרתו, כאמור, היתה להסדיר בצורה המיטבית את הטעון תיקון. מר גולדפריינד ציין, כי במהלך הדיון, בעת שהשופטת ביקשה לוודא מי מהנאשמים נוכח באולם, ובשעה שהקריאה את שמו של הנשיא, הודיע כי הוא מופיע בשמו של יצחק עמית, ואז אחד מב"כ הנאשמים שאל האם מדובר בשופט יצחק עמית. השופטת ביקשה את תגובתו, והוא אישר כי אכן מדובר בשופט יצחק עמית. משכך, וכפי שמצוין בפרוטוקול, קמה ב"כ המאשימה והודיעה לבית המשפט כי אז, ורק אז, נודע לה הדבר. מר גולדפריינד הבהיר, כי לא הוא ולא אחיו ביקשו כל הטבה או התחשבות מיוחדת בנשיא וכי לא היתה לו כל כוונה לעורר את העניין מיוזמתו.

81. תגובת עיריית תל-אביב – המחלקה הפלילית בעירייה העבירה ביום 30.9.25 התייחסותה להגשת כתב האישום נגד בעלי הזכויות בנכס בת"א. לפי התגובה, מדובר בכתב אישום שייחס להם עבירה של אי מילוי דרישה לתיקון מבנה מסוכן. הנשיא נכלל בכתב אישום בהיותו בעל זכויות בנכס. לעמדת העירייה, היות שאין אצלה נתונים על אודות מספרי זהות של

שופטים, לא היה ביכולתו של התובע המוסמך לדעת בעת הגשת כתב האישום כי אחד מבעלי הזכויות הוא שופט. במהלך הדיון הראשון, עלה כי השם "יצחק עמית" מתייחס לנשיא, "דבר שחייב את התביעה ללא שיקול דעת של ממש לבקש את מחיקתו מכתב האישום, זאת מהטעם הפשוט שבהתאם לחוק יסוד השפיטה כתב אישום כנגד שופט יכול להגיש רק היועץ המשפטי לממשלה". משעלה כי הוגש כתב האישום בשגגה, "הרי שהוא הוגש בחוסר סמכות והעירייה הייתה מחויבת למחוק את כבוד השופט עמית מההליך". בהתאם, הודיעה העירייה לבית המשפט שהיא חוזרת מהאישום. עוד ציינה העירייה, כי בחודש מאי 2019 החלו בעלי הדירות לפעול לתיקון הליקויים בנכס. בהתאם למדיניות העירייה, "אם הבעלים פועלים ביעילות להסרת המסוכנות התביעה ככלל חוזרת בה מאישום בשים לב לכך שמטרתו העיקרית של ההליך היא הסרת המסוכנות והבטחת שלום הציבור", וכך נעשה בעניינו של כתב אישום זה. משכך, בתחילת 2020 העירייה חזרה בה מכתב האישום "כפי שנעשה בעשרות ואף למעלה מכך של מקרים דומים". העירייה מוסיפה, כי לאחר שנתברר שבעלי הדירות פועלים לתקן את הנכס, וככל הנראה כתב האישום ימחק, לא היה כל טעם לפנות ליועץ המשפטי לממשלה לקבל את אישורו להגשת כתב אישום נגד הנשיא כאשר ההליך אינו מתנהל ועתיד להימחק בכל מקרה.

נבחרת הדירקטורים

82. מר גולדפריינד ציין בעניין זה, כי הגם שהיה חבר בנבחרת הדירקטורים והגם שהיה דירקטור בחברה קטנה כלשהי, משרה שבגינה קיבל שכר זעום, לא היה בכוונתו להגיש בקשה לכהן כדירקטור בחברה נוספת, וזאת משום שקיבל רושם שהסיכויים לכך נמוכים ביותר. עם זאת, אישר מר גולדפריינד, כי בשנת 2022 הגיש שוב בקשה להיכלל בנבחרת הדירקטורים.

הנכס במבשרת ציון

83. עו"ד ליאורה אפרתי (יועמ"ש הוועדה) הבהירה באופן שאינו משתמע לשני פנים, כי על פי התוכנית החלה במקום, מי/250א, אין לבנות גגות משופעים, אלא אך ורק גגות שטוחים. משכך, אי-החלפת גג הרעפים יצרה סטייה מהיתר. לעמדתה, ממועד פקיעת ההיתר ביום 19.8.23 ועד חידושו ביום 22.1.25, השימוש בנכס היה בגדר שימוש שאינו בהיתר. לעניין זה הוסיפה עו"ד אפרתי, שבמענה לשאלתה שהופנתה לוועדה מדוע לא הוגש כתב אישום נגד הנשיא, הבהירה כי הדבר נעוץ במדיניות הוועדה המקומית, שככלל אינה מגישה כתבי אישום על עבירות מסוג זה והציגה לפנינו את תשובתה לפנייתו בנושא של עו"ד ויסולי מיום 23.1.25: "החריגות הנטענות של אי התאמת חומרי הבניה להיתר ושימוש בתוספת טרם קבלת תעודת גמר – אינן מצויות במדיניות האכיפה של הוועדה, ועל כן התיק נסגר (מדיניות האכיפה מפורסמת באתר הוועדה) מהטעם שנסיבות העניין בכללותן אינן מצדיקות פתיחה בחקירה."

84. אשר לטענה בדבר חריגה בלתי מוצדקת מסדר יומה של הוועדה, בכך שדנה ביום 22.1.25 בבקשתו של הנשיא, ציינה עו"ד אפרתי, כי בעת הדיון סברה, שאכן לא היה נימוק מיוחד שהצדיק זאת, וכך הבהירה לחברי הוועדה, אך מאחר שחברי הוועדה כולם החליטו – פה אחד – לצרף נושא זה לסדר היום, לא מצאה מניעה משפטית מלעשות כן.

85. נושא נוסף אשר עלה מתוך דבריה של עו"ד אפרתי נוגע לבקשתו המאוחרת של הנשיא (באמצעות בא כוחו) לשינוי בתנאי ההיתר, כך שיותר לו להותיר את גג הרעפים על כנו. לעניין זה מסרה עו"ד אפרתי, כי הבהירה לב"כ הנשיא כי אין בסמכות המהנדס המקומי להורות על השינוי המבוקש בתנאי ההיתר וככל שהנשיא חפץ בכך, יהא עליו להגיש בקשה להקלה בתנאי ההיתר אשר תידון לפני מליאת הוועדה. עו"ד אפרתי הדגישה, כי הבהירה לב"כ הנשיא כי ככל שברצונו לבקש שינוי שבסמכות מהנדס, עליו להגיש בקשה לשינוי חומרי הבניה שמהם ייבנה הגג, ואולם הגג חייב להיות גג שטוח.

86. מר תומר ביטון, יו"ר הוועדה לשעבר (ובזמן הדיון), התייחס אך ורק לסוגיית הוספת העניין לסדר יומה של הוועדה, ולטענה כי מדובר כביכול בהיענות חריגה לבקשה. לדבריו, לא היה בכך כל חריג, שכן הנוהל השגרתי בוועדה הוא לדון בכל בקשה המוגשת באופן שלם, גם אם זו מחוץ לסדר היום, וזאת מאחר שהוועדה מתכנסת אחת לחודש ואין טעם בדחיית העניין במשך חודש שלם שעה שמדובר בעניין טכני לחלוטין. מר ביטון אישר, כי באותה ישיבה דנה הוועדה בשתי בקשות נוספות מחוץ לסדר היום. מר ביטון סיכם את דבריו בכך, שלא הייתה שום היענות חריגה לבקשה, לא משום זהות מגישה, ולא משום טעם אחר.

87. מר לאוניד נירקיס, מהנדס הוועדה, התייחס לשתי הסוגיות שבמוקד התלונה: הן החריגה הנטענת מתנאי ההיתר והן העלאת העניין לדיון מחוץ לסדר היום. אשר לסוגייה השנייה, עמדתו הנחרצת הייתה כי לא ניתנה כל הטבה לנשיא בכך שעניינו הובא לדיון מחוץ לסדר היום. מר נירקיס אף הדגיש, כי עד שלב מתקדם בטיפול בנושא, כלל לא היה ער לכך כי מדובר בנשיא. גם לדבריו, בכל מקרה של בקשה המוגשת באופן מלא ועניינה טכני בלבד, המלצתו היא כי זו תתווסף לסדר היום, והמלצה זו מתקבלת על ידי חברי הוועדה כעניין שבשגרה.

88. אשר לחריגה מהיתר הבנייה, מר נירקיס תמך בעמדתה של היועצת המשפטית של הוועדה, וזאת הגם שאינו משפטן. גם לטעמו, היתר הבנייה חייב תקרה שטוחה, וכל עוד לא הוחלף גג הרעפים, הרי שמדובר בעבירת שימוש. עוד הוסיף, בבחינת למעלה מן הצורך, כי

בכל מקרה לא ניתן היה ליתן היתר לגג משופע, שכן התוכנית החלה במקום, כמפורט לעיל, אינה מאפשרת זאת.

89. אשר לבקשת ב"כ הנשיא למתן היתר לשימור גג הרעפים המשופע, הרי שלעמדתו של המהנדס, מדובר בהקלה המחייבת אישורה של מליאת הוועדה. על כן, אין היא בסמכותו. עם זאת, הוא המליץ לב"כ הנשיא לבקש הקלה של שינוי חומרי הבנייה, ומשהוגשה בקשה זו, הוא פעל במסגרת סמכותו כדי לאשרה.

90. הן לפי דברי עוה"ד אפרתי והן לפי דברי מר גירקיס, כבר ביום 27.7.25 הובהר היטב לב"כ הנשיא, כי אין כל היתכנות להותרת גג הרעפים המשופע. הוצגה לפני תכתובת דוא"ל מיום 27.7.25 מטעמה של עו"ד ליאורה אפרתי אל ב"כ הנשיא המעידה על כך: "על כן המסקנה שלא ניתן לאשר שינוי מגג שטוח לגג משופע רעפים במסגרת התרת שינויים בידי מהנדס – נותרת בעינה. כפי שציין מהנדס הוועדה בפגישה, חוץ מהתאמת הבניה להיתר, קיימות עוד 2 אפשרויות: האחת – שינוי החומר ממנו עשוי הגג, כך שיהיה גג שטוח מחומרים אחרים, דבר שנמצא בסמכות מהנדס. השניה – לנקוט בהליך רישוי הכולל הקלה מגג שטוח לגג רעפים."

91. אל מול עמדת גורמי הוועדה, הרי שהנשיא, על פי תגובתו מיום 27.8.25, וגורמי המקצוע מטעמו, סברו אחרת, כפי שיפורט להלן.

92. עורך הבקשה, היועץ המקצועי מטעמו של הנשיא, אישר כי מטרת ההיתר הייתה לגיטימציה לשטח, שאכן נבנה תוך חריגה. לטענתו, כל נושא פירוק גג הרעפים והחלפתו בתקרה קשיחה היה בהתאם לעצתו שלו, שהתקבלה על דעתו של הנשיא. עורך הבקשה הביע התנגדותו לעמדת הוועדה כי אי פירוק גג הרעפים עולה כדי עבירת שימוש. לטענתו, שעה שהותר לנשיא להפוך את הגג לתקרה קשיחה, הרי שממילא הותר לו גם להותיר את גג הרעפים על כנו. לכן, לטענתו, אין מדובר בחריגה מהיתר. עוד הוסיף, כי עמדת היועצת המשפטית של הוועדה כאילו התוכנית החלה במקום אינה מאפשרת גגות משופעים, אינה נכונה. לשיטתו, ניתן היה לבנות גם בהתאם לתוכנית החלה במקום גגות משופעים, והוא הפנה ל-3 היתרי בנייה לפחות, אשר אפשרו גגות משופעים. בשולי דבריו, הביע תרעומת על דרישות נוספות שקיבל מהוועדה (שטח מילוט) שנדרשו מהנשיא, אך לא נדרשו, כך לטענתו, במקומות אחרים. עורך הבקשה סבר כי הוועדה המקומית החמירה עם הנשיא.

93. ב"כ הנשיא חזרו על טענותיו של עורך הבקשה, וטענו כי מהות ההיתר הייתה הכשרת השטח החורג, בעוד פירוקו של גג הרעפים שנזכר בהיתר היה עניין שולי אשר לא היה חלק

מתנאיו. לטענתם, הגם שבהיתר נכתב במפורש "הכשרת שטח קיים תוך פירוק גג רעפים משופע..." , הרי שאין במילה "תוך" משום התניה משפטית של הוועדה. ב"כ הנשיא הוסיפו וטענו, כי לטעמם התוכנית החלה במקום מאפשרת גג משופע, והפנו לסעיף 6' בתכנית מי/250א שקובע במפורש כי יותרו גגות רעפים אדומים ומפרט את מאפייניהם, משכך מהנדס הוועדה יכול היה להתיר את השינוי המבוקש ולהותיר את גג הרעפים על כנו. הגם שסברו כי עמדת הוועדה שגויה ומהווה עיוות דין, הרי שבהנחיית הנשיא, החליטו לפעול על פי עמדת גורמי הוועדה ולא לערער עליה, כך מסרו בפגישה הראשונה עם הנציב; בפגישה השנייה עימם הוסיפו וטענו כי יעצו לנשיא לשקול להגיש בכל אופן בקשה לקבלת היתר לגג רעפים ולמצות את ההליכים בקשר לכך. עוד ביקשו פרק זמן של 14 יום כדי לנסות ולשכנע את היועצת המשפטית של הוועדה בטעותה. אציין כבר עתה, כי פרק זמן זה חלף עד למועד כתיבת החלטה זו ועמדה (או כל מידע) עדכנית לא התקבלה.

94. אשר להוספת הבקשה לחידוש ההיתר מחוץ לסדר יומה של הוועדה, טען ב"כ הנשיא כי מדובר בעניין טכני, שאינו כרוך בהפעלת שיקול דעת, והדחיפות נבעה מהרצון לסיים את הפרשה במהירות, בצל הכפשות של הנשיא בתקשורת, לקראת בחירתו הצפויה לתפקידו בוועדה לבחירת שופטים.

מסקנות והחלטה

כב' השופט קובי ורדי

95. כאמור לעיל, בפנייתי אל הנשיא לצורך קבלת תגובתו קבעתי, כי אין צורך להתייחס לטענה זו, ולהלן נימוקיי לכך. העתירה המנהלית הוגשה בחודש אוקטובר 2024, ואילו מינויו של השופט ורדי היה בחודש יוני 2024. משכך, אין כל קשר בין קידום מינויו לבין העתירה שהוגשה. זאת ועוד, כידוע, שיבוץ תיקים מתבצע על ידי נשיא הערכאה הרלבנטית (במקרה זה, בית המשפט המחוזי בתל-אביב), כך שממילא לא היה לנשיא עמית כל קשר בשיבוץ העתירה לפני כב' השופט ורדי. המתלוננים מעלים בתלונתם שאלות ותמיהות בדבר מעורבותו לכאורה של הנשיא בקידום מינויו של השופט ורדי, ואולם אין כל ביסוס לטענות אלה, שנטענו באופן ספקולטיבי וללא בסיס איתן, ולא נותר אלא להצר על כך שבנושא זה המתלוננים הפריחו סתם כך לחלל האויר טענות שאין בהן ממש.

נבחרת הדירקטורים

96. טענתו העקרונית של הנשיא הינה כי מדובר בעניין רוחבי מוסדי, וכי לא הייתה לו כל מניעות מלדרון בעניין זה. אין בידי לקבל טענה זו. מדובר בעניין אישי, הנוגע לאחיו של הנשיא, ואין בעובדה כי מדובר ב"נבחרת" כדי לאיין את האינטרס האישי של מר גולדפריינד.

97. בחינת מהלך הטיפול בתיק מלמדת, כי הנשיא נתן ארבע החלטות בתיק: (1) החלטה מיום 21.2.21, הקובעת כי העתירה תובא לפני הרכב בהקדם, ומורה למשיבים להגיב לבקשה לצו ביניים; (2) החלטה מיום 2.3.21 הנעתרת לבקשת הארכת מועד להגשת התגובה כאמור; (3) החלטה מיום 4.3.21 הנעתרת פעם נוספת להארכת מועד כאמור; (4) החלטה מיום 10.3.21 שבה נתן הנשיא צו ביניים, חזר על הוראתו להביא את העניין לפני הרכב וקבע מועד לתגובת המשיבים לגופה של העתירה. הנה כי כן, הנשיא טיפל בעתירה ביותר מהזדמנות אחת, ובתקופה שעולה הרבה על שבוע התורנות, שבו היא הובאה לפניו לראשונה.

98. אכן, הכלל הוא כי שופט תורן 'גורר' עמו להמשך הדרך את התיקים שקיבל במסגרת התורנות, וזאת כפי שהבהיר לנו הנשיא בעת פגישתנו עמו. אולם באופן בסיסי, אין במעמדו של שופט תורן כדי לגבור על האיסור להימצא במצב של ניגוד עניינים. דהיינו, העובדה ששופט נמצא בשבוע תורנות אינה מאפשרת דיון בכל עניין ועניין שבא לפניו. דומה כי הכל יסכימו, כי במקרה קיצוני שבו העניין הנדון נוגע אך ורק לבן משפחתו הקרוב של השופט התורן, יהא זה מנוע מלדון בעניין חרף היותו שופט תורן.

99. כזכור, הנשיא הפנה להחלטה קודמת של הנציב (מס' 402/20), אשר קבעה כי במקרים חריגים ורחופים רשאי שופט תורן ליתן החלטות גם במצב של ניגוד עניינים. אולם, בהליך שלפנינו, העניין היה מצוי בטיפולו של הנשיא במשך כחודש ימים, כאשר במהלך תקופה זו נתן החלטות פרוצדורליות שונות, בעוד צו הביניים ניתן רק בהחלטתו האחרונה. יוצא, אפוא, שלא הייתה דחיפות של ממש בטיפול בעתירה זו. גם בהחלטה מס' 304/14 (שאל התמצית שלה הפנה הנשיא בתגובתו) אין כדי לסייע, וזאת שכן באותו מקרה דובר במצב שבו אחיינית (אחת מתוך 27) של בן זוגה של השופטת נכנסה לעבוד במשרד ב"כ הנתבע רק לאחר שהסתיים שלב ההוכחות במשפט. אין דומה המצב לענייננו, בו הנשיא דן בשלב תחילי של ההליך בעניינו של אחיו.

100. אשר לטענה כי לא היה ביושבו של הנשיא בדיון זה כדי להשפיע בפועל על אחיו, ייאמר כך: העובדה שאחיו של הנשיא לא פעל כדי להיבחר לכהונה נוספת או לא הגיש בעת הרלבנטית מועמדות להיכלל בנבחרת הבאה – אשר אכן עלתה במפורש גם מתוך עדותו הישירה של מר גולדפריינד בפגישתו עמי, ועליה אין חולק – היא מקרית, ועל כן אינה מעלה ואינה מורידה לעניין אפשרותו לעשות כן. זאת ועוד, סופו של יום כן הגיש מר גולדפריינד בשנת 2022, כעדותו שלו לפני, בקשה להיכלל פעם נוספת בנבחרת הדירקטורים. משכך, 'הקפאת' החלטת השר, גם אם זמנית, היה בה פוטנציאל השפעה על אחיו של הנשיא, הן לעניין עצם ההיכללות במאגר והן לעניין האפשרות להתמודד על משרת דירקטור בחברה

מסוימת. העובדה שמר גולדפריינד התמודד שוב למאגר נבחרת הדירקטורים במהלך חודש ינואר 2022, גם אם, כדבריו, הסיכוי להיבחר היה "תיאורטית בסיכוי של 1 למיליארד", היא ראייה לכך שעיסוק הנשיא בעתירה ומתן צו בינים ביום 10.3.21 היה בה מידת השפעה על היבחרו של מר גולדפריינד, לא רק פוטנציאלית, אלא גם בפועל, וזאת גם אם לפני כן ואף לאחר מכן מר גולדפריינד לא הגיש מועמדות לדירקטוריון מסוים נוסף, כפי שטוען הנשיא. זאת ועוד, מידת הרווח הכספי הנובע ממשרת דירקטור, כתלות בהיקף פעילותה העסקי ומידת הרווחיות של החברה המסוימת – אף היא איננה שיקול, בבחינת 'דין פרוטה כדין מאה'. גם טענת הנשיא, שנשענת על החלטת ההרכב שבאה אחריו, ועל תוצאות ההליך במישור המהותי, שמצביעה לכאורה על כך כי ההחלטה שניתנה לא הושפעה בפועל משיקולים זרים, איננה רלבנטית לשאלת ניגוד העניינים לכתחילה (ר', בין היתר, בג"ץ 3132/92 **עלי מוהנא מושלב נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה**, נבו 26.7.1993).

101. כאמור, איננו דנים בפסלות שופט, והחלטה זו מתייחסת רק לפן האתי שבישיבה בדין, לרבות חובת הגילוי הנאות. במקרה זה, סבורני, כי גילוי נאות מטעם הנשיא כבר במסגרת החלטתו הראשונה, שהורתה על הגשת תגובות הצדדים, היה מתחייב (ר' לעניין זה חווה"ד מס' 1/25), וזאת הגם שהעמדתי לנגד עיני את רצונו הכן של הנשיא לעמוד בחובתו לשבת בדין ולא לגרום להעברת התיק למותב אחר, על הסירבול שבדבר. משכך, מוצא אני את התלונה בעניין זה מוצדקת.

הנכס בתל-אביב – ההליך הפלילי

102. בנושא זה שלוש סוגיות מרכזיות מחייבות התייחסות:

- א. קיומה, אם בכלל, של חובת דיווח מצד הנשיא על מעורבותו בהליך הפלילי.
 - ב. ההטבה אותה כביכול קיבל הנשיא, בדמות ביטול כתב האישום נגדו והשפעתה על הליכים בהם דן הקשורים לעיריית ת"א.
 - ג. הטענה כי בעוד כתב האישום של עיריית ת"א תלוי ועומד נגדו, דן הנשיא בעניינים שבהם העירייה מעורבת. נדון בסוגיות אלה כסדרן.
103. חובת הדיווח – מקובלת עלי עמדת הנשיא, כי מתוך כוונת מכוון לא היה מעוניין כי המותב בהליך הפלילי יידע שהוא מעורב בהליך, ועל מנת למנוע כל טענה של ניצול מעמדו כשופט בית המשפט העליון. עם זאת, אבקש להתייחס לסוגיית הדיווח במישור העקרוני, וכדלהלן.

104. אכן, כדברי הנשיא, חוק בתי המשפט אינו כולל חובת דיווח מצד שופט מקום שהוא צד להליך פלילי (במובחן מהליך אזרחי, שלגביו חל סעיף 24 לחוק, שיידון להלן). כדבריו, גם אין

פרקטיקה כזו ואף כללי האתיקה אינם כוללים הוראה כזו. משכך, יש לקבוע כי הנשיא לא הפר כל חובה חוקית או אתית.

105. עם זאת, במבט צופה פני עתיד, אבקש להתייחס לשאלת הרציונל שבחובת הדיווח על פי סעיף 24 לחוק בתי המשפט בהליכים אזרחיים, וללמוד ממנה על הצורך בחובת דיווח דומה גם בהליכים פליליים.

106. ס' 24 לחוק בתי המשפט קובע כך: "שופט שהוא בעל דין בהליך אזרחי, יקבע נשיא בית המשפט העליון את בית המשפט אשר ידון בהליך." לכאורה, הסעיף אינו מטיל חובה אקטיבית על השופט שהוא בעל דין לדווח על כך, ואולם, הסעיף נועד למנוע מצב שבו ינוהל הליך משפטי נגד שופט, הקשור בצורה כזו או אחרת למחוז השיפוט שבו הוא שופט. השכל הישר מחייב, אפוא, חובת דיווח, שכן בלעדיה לא ניתן להפעיל את סמכות הנשיא לנתב את התיק, כקבוע בסעיף הנ"ל.

107. רציונל זה נכון לא פחות, ואולי אף יותר, גם בהליך פלילי. נכון הוא, כי בהליך הפלילי קיימת 'מסננת' טרם שמוגש כתב אישום נגד שופט, בדמות אישור היועצת המשפטית לממשלה, ואולם, וככל שניתן אישור כזה, הרי שהיועצת אינה מעורבת בניתובו של התיק, ועל כן אין באישורה כדי להתגבר על בעיית ניגוד העניינים שעלולה להיווצר בכך ששופט מסוים ידון בעניינו של השופט הנאשם. לעניין זה דרוש פתרון מערכתי, ודיווח לנשיא בית המשפט העליון מהווה פתרון מתאים, שזוהה למנגנון הקיים בהליך האזרחי. נקודה נוספת שאליה יש להתייחס נוגעת לטענתו של הנשיא שלפיה הדיווח מיותר (הן בהליך האזרחי והן בהליך הפלילי), בשל כך שבהיותו שופט של בית המשפט העליון ממילא חולש הוא על כל הערכאות ולכן אין כל משמעות לניתוב התיק בין מחוזות השיפוט השונים. לטעמי, אין בטיעון זה כדי לייתר את הדיווח, שבעקבותיו ייקבע מקום השיפוט, וזאת משום שגם שופט של בית המשפט העליון יכול שיהא קשור באופן מיוחד למותב או למחוז מסוים, בפרט שעה שייכתן שבמקביל לקיום הדיון בעניינו הפרטי של שופט בית המשפט העליון, דן שופט בית המשפט העליון בערעור על אותו מותב (בתיקים אחרים).

108. כתימוכין לעמדתי אביא את שנפסק בבג"ץ 9343/02 יורב אחזקות בע"מ נ' נשיא בית המשפט העליון (נבו 5.11.2002): "תכליתה של הוראת-חוק זו היא גם עשיית משפט צדק גם שמירה על מראית פני הצדק. שופט שהוא בעל-דין בהליך אזרחי, אין זה ראוי כי אותו הליך יבורר בבית-משפט שהשופט נמנה עם שופטיו או בבית-משפט שהשופט סמוך הוא לו בכל דרך אחרת, והוא לעשיית הצדק ולשמירה על מראית פני הצדק. תכלית זו של החוק מדברת בעד עצמה ואין צורך להרחיב בה. ראו והשוו: בש"א 7482/01 היימן נ' דרורי (לא פורסם);

בש"א 5705/00 אברהם יעקב נ' גיא פיטוסי (לא פורסם), והאסמכתאות הנזכרות בשני מראי-מקומות אלה. מטעמים אלה יעשה נשיא בית-המשפט העליון כמיטבו ועל פי שיקול-דעתו, כדי להרחיק בירוורו של הליך ששופט הוא צד לו מן האזור שהשופט מכהן בו או שהוא מקורב אליו בכל דרך אחרת. 2. השופט חאלד כבוב הוא שופט בית-משפט השלום בנתניה ומקום מגוריו הוא ביפו. השופט כבוב ואשתו נארימן כבוב הגישו תביעה נגד העותרת ועניינה מתן פסק-דין מצהיר, צו מניעה קבוע, וצו-עשה. כמצוות סעיף 24 לחוק בתי-המשפט ביקש השופט כבוב מאת נשיא בית-המשפט העליון כי יקבע את בית-המשפט אשר ידון בהליך. הנשיא נדרש לבקשה, והחליט כי "לאור מקום כהונת השופט כבוב, נראה שיש לקבוע תיק זה לדיון מחוץ למחוז המרכז". הנשיא הוסיף והחליט כי בעלי-הדין – משפחת כבוב והעותרת – יגישו לבית-המשפט הודעה משלימה ובה יפרטו את הערכאה המועדפת עליהם לדיון. העותרת הציעה כי מקום הדיון יהיה בבית-המשפט המוסמך בתל-אביב-יפו, ולאחר עיון בשאלה החליט הנשיא כלהלן: "... [ההדגשות שלי – א"ק]."

109. דומה, כי הראיה הטובה ביותר לכך היא דווקא הדוגמא שהביא הנשיא בעצמו, עת הפנה להודעתו מיום 20.2.2025 של נשיא בית המשפט המחוזי בתל-אביב, כב' השופט גלעד נויטל, שלפיה משעה שהוברר לו, כי הנשיא הוא בעל דין בהליכים המתנהלים בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, מבקש הוא "כמקובל וכנהוג במקרים שבהם שופט הוא בעל דין בהליך אזרחי" את הנחיית נשיא בית המשפט העליון (בנדון שלפנינו וכעולה מתגובת הנשיא, מי שדן בבקשה היה, מטבע הדברים, ו"מטעמי מניעות" של הנשיא עצמו, המשנה לנשיא, כב' השופט סולברג) בשאלת המחוז והמותב שידון בתיק. עיננו הרואות, שהנשיא נויטל סבר, כי גם כאשר מדובר בשופט של בית המשפט העליון, עדיין עולה הצורך שנשיא בית המשפט העליון יקבע את המותב שידון בעניינו.

110. לטעמי, כדי למנוע מצב שבו ישנו חוסר מודעות מערכתי לכך ששופט הוא צד להליך שיפוטי כלשהו, יש להטיל את חובת הדיווח על השופט עצמו, וזאת חרף לשונו הבלתי מפורשת מספיק של סעיף 24 לחוק בתי המשפט. כאמור, עניין זה מהווה המלצה מערכתית, שהרי אין הוא מעוגן כהלכה במערכת הנורמטיבית הקיימת. משכך, כאמור, אין מקום להצדיק את התלונה על אי-דיווח מצד הנשיא בנסיבות עניינו.

111. סוגיית הדיווח על היותו של הנשיא צד להליך הפלילי שלובה גם בסוגיית התייצבותו (או אי-התייצבותו) לדיון. מקובלת עלי עמדתו, כי לא התייצב בדיון דווקא מתוך כוונה שלא להבליט את מעמדו כדי להשיג באמצעותו טובת הנאה כלשהיא. זאת, ברוח כללי האתיקה האוסרים על ניצול מעמדו של השופט. יחד עם זאת, משעה שהנשיא ידע על הדיון, הרי שלו

היה פועל ב'דרך המלך' באמצעות דיווח, יש להניח כי שאלת מעמדו בהליך, כנגזרת של בירור הצורך באישור היועמ"ש וטיפול באישור כזה, הייתה מוסדרת באופן רשמי ושקוף, ומשליכה בתורה על שאלת הצורך בהתייצבות. אעיר לעניין זה, כי החלטות ועדת האתיקה שאליהן הפנה הנשיא, אשר קבעו כי טוב ששופט ירחיק עצמו מדיונים בבית המשפט, אינן מהוות תימוכין לעניינינו, שכן מבדיקתן עולה, כי רובן ככולן עסקו בהליכים אזרחיים ובהופעה לפני פורומים מינהליים, חלקם מעין-שיפוטיים (כגון ועדת ערר רפואית של המוסד לביטוח לאומי או שמאי מכריע), כך שאין הראיה דומה לנדון.

112. טענת ההטבה – לטעמי, אין בטענה זו ממש. כפי שהראינו לעיל, הנשיא לא יזם (אף לא באמצעות אחיו) בקשה כלשהי או פנייה כלשהי לבית המשפט בעניינינו, לרבות בעניין העדר אישור היועץ המשפטי לממשלה להגשת כתב האישום (כאן יוער, כי עניינינו בהליך פלילי לכל דבר ועניין, ואין מדובר בעבירת קנס, וזאת בניגוד לתגובתו של הנשיא אל שר המשפטים מיום 13.1.25 בה ציין כי מדובר ב"עבירת קנס"). כפי שהדגיש מר גולדפריינד, ההנחיה הברורה שקיבל מאחיו הייתה להשתתף בהליך ככל אחד מבעלי הדין. כעולה מתגובת עיריית תל-אביב, חזרתה בה מכתב האישום הייתה פועל יוצא של המדיניות המשפטית של העירייה באשר ליישום סעיף 12(א) לחוק יסוד: השפיטה, והדבר נעשה משהעניין התגלה באקראי במהלך הדיון מפיו של אחד מב"כ בעלי הזכויות, ולא ביזמת מר גולדפריינד. יועמ"ש העירייה הבהיר, כי לנוכח העדר אישור היועמ"ש, כתב האישום ביחס לשופט הוגש בחוסר סמכות, ועל כן ביטולו היה מחויב המציאות, וכי כך הייתה נוהגת העירייה בכל מקרה של כל שופט באשר הוא. משכך, דין הטענה כאילו הנשיא קיבל הטבה כלשהי – דחייה. כפועל יוצא מכך, אין גם כל ממש בטענה, כי ה'הטבה' האמורה היה בה כדי להשפיע על שיקול דעתו של הנשיא בדיון שהתקיים לפניו עוד לפני החלטת העירייה על ביטול כתב האישום. זאת, הן משום שאין מדובר בהטבה אלא במדיניות אחידה של העירייה, הן משום שכעולה מתגובת הנשיא, המקובלת עלינו בהיבט זה, הנשיא לא היה מודע כלל להחלטת העירייה, שניתנה לאחר שכבר פסק בעניינה. יודגש, העירייה היא שיזמה את מחיקת כתב האישום, הן ביחס לנשיא, הן ביחס ליתר הנאשמים בשלב מאוחר יותר. העירייה הסבירה במענה לפנייתי, כי לא פנתה לקבלת אישור היועמ"ש לצורך הכללת הנשיא בכתב האישום, משום שהניחה בסבירות גבוהה כי האישום כולו יימחק, וזאת נוכח העובדה שהוא נועד להסדרת המבנה המסוכן, וזה אכן הוסדר.

113. הטענה כי הנשיא יושב בדין בענייניה של עיריית תל-אביב עת היה תלוי ועומד נגדו כתב אישום מטעמה – לעניין זה טען הנשיא, כזכור, כי לא קמה חובת פסלות. הנשיא הפנה לפסקי דין, אשר קובעים כי במצב שבו שופט מעורב בהליכים מול רשות ציבורית לא קמה עילה אוטומטית לפסילתו (דנ"א 8399/10 מקור הנפקות וזכויות בע"מ נ' מדינת ישראל, נבו

1.8.2011 וכן החלטת הנציב מס' 582/14). לעניין זה צודק כב' הנשיא. אלא שכבר נכתב לא אחת בהחלטות הנציב השונות, כי חובת פסלות לחוד וחובת גילוי לחוד (ר' על ניגוד עניינים וגילוי נאות בו מחויב היושב בדין, חו"ד הנציב 1/25 מיום 31.7.25). לטעמי, שעה שהליך פלילי מתנהל נגד שופט כלשהו, טוב יעשה אותו שופט הדין בענייניה של הרשות שמנהלת את ההליך הפלילי, אם יביא לידיעת הצדדים עובדה זו. במקרה הנדון, וכפי העולה מתגובת הנשיא, הנשיא דן בחמישה עניינים שונים שבהם הייתה עיריית תל-אביב צד, שעה שההליך הפלילי נגדו היה תלוי ועומד, גם אם בתקופה קצרה של כחודש וחצי. סבורני, כי טוב היה עושה הנשיא, ולו לפני משורת הדין, ובבחינה של למעלה מן הצורך ולשם ניקיון הדעת, אם היה מגלה לצדדים עובדה זו, ולצדה את כלל הנסיבות שלשיטתו אינן מונעות את המשך ישיבתו בדין. זאת, בדיוק כפי שסבר הנציב (בדימ') א' ריבלין בהחלטתו מס' 582/14 הנ"ל: "ספק המתעורר בלבו של השופט אם נתקיימו נסיבות המחייבות גילוי חייב לפעול לטובת הגילוי. כל שהנני קובע הוא, כי בנסיבות המקרה חלה חובת הגילוי; בין מסקנה זו לבין עמדת המתלונן לפיה כב' השופט לא יכול היה לדון בתיק אין דבר וחצי דבר." בשולי סעיף זה אוסיף, כי צודק הנשיא בכך שבתלונה 38/25 נכללו תיקים שכלל לא היו תלויים ועומדים לפניו שעה שההליך הפלילי היה תלוי ועומד.

הנכס בתל-אביב – ההליכים האזרחיים

שימוש בשם "גולדפריינד"

114. בענין זה עלתה, כאמור, טענת התחזות. נטען, כי הנשיא עשה שימוש בדוי בשם "גולדפריינד" תחת שמו האמיתי "עמית". אני דוחה טענה זו מכל וכל. הנשיא עמית קיבל יחד עם אחיו, מר גולדפריינד, את הנכס בת"א מהוריהם, והוא נרשם בטאבו על שמו דאז – "גולדפריינד". יוער, כי הנשיא חתם על ייפוי כוח לאחיו לצורך טיפול בנכס תחת שמו הנוכחי, "עמית", כך שכלל אין מקום לטענה כי נעשה ניסיון התחזות. אף בהליך האחר הקשור לנכס, ההליך הפלילי, מופיע הנשיא תחת שמו הנוכחי. טענה זו טוב היה לה שלא הייתה עולה כלל, והיא פגעה שלא לצורך בנשיא.

חובת הדיווח

115. סבורני, כי טוב עשה הנשיא כשנתן ייפוי כוח לאחיו לצורך טיפול בנכס המשותף. בכך הרחיק עצמו מעיסוק אקטיבי בנכס, באופן ההולם את כלל 36(א) לכללי האתיקה.

116. יוער, כי עצם מתן ייפוי כוח, המהווה הרשאה לפעול, כשלעצמו איננו פוטר מן החובה שלא להימצא בניגוד עניינים, וכפועל יוצא, אין בו כדי לפטור מחובות הבירור והדיווח. זאת, משום שזיקה אישית ו/או אינטרס כספי אינם מתפוגגים עם מתן ייפוי הכוח, כפי שציינו

המתלוננים. סבורני, כי שומה על שופט לוודא איזה שימוש נעשה בייפוי כוח שנתן, וזאת כדי למנוע תקלות אפשריות.

117. כאמור, הטענה שהועלתה נגד הנשיא היא כי לא דיווח על היותו צד להליכים האזרחיים – העתירה המנהלית והתביעה לפירוק שיתוף. קיבלתי את עמדת הנשיא כי לאור מתן ייפוי הכוח לאחיו, לא היה מודע להליכים אלה, ועל כן ממילא לא יכול היה לדווח לאף גורם על כך. יחד עם זאת, לעניין זה אפנה לקביעתי במישור העקרוני, כפי שבאה לידי ביטוי בסעיפים 103 – 110 לעיל, בהם קבעתי, במבט צופה פני עתיד, כי חובת הדיווח אינה יכולה להיות מונחת אך ורק לפתחו של נשיא בית המשפט הרלבנטי, אלא האחריות היא על השופט שהוא צד להליך השיפוטי. מקל וחומר נכונים הדברים ביחס להליכים אזרחיים, שאליהם מתייחס ס' 24 לחוק בתי המשפט.

עו"ד מורן גור

118. כזכור, הטענה בעניין זה הייתה כי עו"ד מורן גור הופיע לפני הנשיא בהליכים שונים, וזאת שעה שמשרדו, ואף הוא עצמו, ייצג את הנשיא ואת אחיו בהליך האזרחי. לאחר שביררתי סוגיה זו עם כל הנוגעים בדבר, לרבות עורכי הדין גור, דויטש ומר גולדפריינד, הגעתי למסקנות הבאות.

119. ראשית, ולמען הסדר הטוב, יצויין, כי המתלוננים מפנים לשלושה הליכים בהם ישב הנשיא בדין תוך הימצאות בניגוד עניינים, ואולם רק שניים מהם נכונים לתקופה הרלבנטית: ע"א 4084/21, שם הופיע עו"ד גור כב"כ המערערים, ובר"ם 6874/21, שם הופיע עו"ד גור בשם המשיבות.

120. לגופו של עניין, מקובלת עלי עמדת הנשיא, כי כלל לא היה מודע לכך שהליך אזרחי מתנהל בעניינו, ובוודאי שלא ידע שעו"ד גור ייצג אותו בהליך זה או בכלל. עוד התרשמתי, כי גם אחיו לא היה מודע לעניין הייצוג בידי עו"ד מורן גור. מר גולדפריינד, שכאמור הופיע לפנינו, הסביר לנו כי הוא התקשר אך ורק עם עו"ד דויטש, שאותו הכיר על רקע עסקה קודמת, והוא שכר את שירותיו אך ורק לצורך ייצוגם של האחים מול היזם בעסקת הקומבינציה. מר גולדפריינד אישר אכן, כי נודע לו בעקיפין על הליך משפטי כלשהו הקשור לנכס, ומשכך פנה הוא לעו"ד דויטש וביקש את סיועו בעניין. עו"ד דויטש הסביר לו, כי לאור כך שהם בעיצומו של משא ומתן מתקדם לקראת חתימה על הסכם השיתוף, הרי שהתביעה נגדם צפויה להתייתר. עד שכך יקרה, ולשם הזהירות, ביקש המשרד בשמם דחיית מועד להגשת כתב הגנה מטעמם. הסכם השיתוף אכן נחתם, ומשכך הליך הערעור על פסק הדין בתביעה האזרחית, לא הייתה בו

שום נפקות מעשית ביחס אליהם, ומעמדם בו היה כשל משיבים פורמליים. הצגתי למר גולדפריינד את ייפוי הכוח עליו חתם. הוא אישר את חתימתו עליו, ואת העובדה כי עו"ד מורן גור הוא בין עורכי הדין המורשים לייצגו. קיבלתי את הסבריו, כי לא היה מודע לכך וראה בעניין אקט פורמלי בלבד, וממילא גם הוא לא דיווח לאחיו על ייפוי הכוח. מבחינתם, לכתחילה עו"ד דויטש בלבד הוא שהוסמך לטפל בענייניהם.

121. קיבלתי את גרסת הנשיא שלא הייתה לו כל מודעות לכך שעו"ד גור הנו שותף של עו"ד דויטש, גרסה שנתמכה גם בהסברו של עו"ד גור עצמו, ולפיה הוא אכן לא ידע שהמשרד שבו הוא שותף מייצג גם את הנשיא. משכך, לא ניתן היה לצפות מן הנשיא כי יפעל בהתאם לכלל 15(ב)(6) לכללי האתיקה, הכולל דרישה לידיעה פוזיטיבית בדבר הנסיבות המקימות מניעות מלשבת בתיקים בהם עוה"ד המייצג בעל דין מטפל בעניין של השופט או של בן משפחתו. ממילא גם לא ניתן היה לצפות כי תקוים חובת גילוי או כי יוסיף את עו"ד גור לרשימת המניעויות שלו.

122. עם זאת, אבקש להעיר לעניין זה כדלהלן:

א. אין ספק, כי הטענה העקרונית ולפיה עו"ד מורן גור מעולם לא ייצג את הנשיא או את אחיו – אינה מדויקת, שכן ייפוי הכוח, כמו גם העובדה שבמערכת "נט המשפט" רשום עו"ד גור כמייצג של האחים גולדפריינד בהליך האזרחי; וכן גם העובדה שעל שתי בקשות דחיה שהוגשו לבית המשפט, מופיע שמו של עוה"ד מורן גור במעטפת המסמך כאחד מעורכי הדין במשרד – מדברים בעד עצמם. עו"ד דויטש עצמו אף הצהיר, שהחתמת מר גולדפריינד על ייפוי כוח שבו מופיע גם שמו של עו"ד מורן גור היתה "תקלה". הוא הדין גם ביחס לטענה, כפי שבאה לידי ביטוי במכתבם של עורכי הדין דויטש ורייסמן שהופנה לוועדה לבחירת שופטים, שהם אינם שותפים עם עו"ד מורן גור. לטעמי, ומבלי להיכנס למערכת היחסים העסקית שבין עורכי הדין המעורבים, לא יכול להיות ספק, כי כלפי כולי עלמא נחזו הם להיות כשותפים. הדבר עלה מתוך פרסומים שונים מטעמם, וכאמור בא לידי ביטוי מוחלט גם בכתבי בי-הדין אשר הוגשו לבית המשפט, שם נכתב במפורש "משרד גור-רייסמן-דויטש". אין צורך להידרש במסגרת החלטה זו לטיבה של השותפות ולמאפייניה.

ב. כאן אתייחס גם לטענת הנשיא, כאילו עם חתימת הסכם הקומבינציה תמה עבודתו של עו"ד דויטש בכל הקשור לנכס בת"א, וממילא באו לקצם יחסי עו"ד-לקוח גם עם עו"ד מורן גור, ולכן לא קם חשש למשוא פנים עת זה האחרון הופיע לפניו בשלב מאוחר יותר. דומני, כי לא כך הוא, שהרי מתוך ייפוי הכוח עצמו עולה כי הוא לא ניתן לצורך עסקת הקומבינציה, כי אם דווקא לצורך הייצוג בת.א. 40637-04-19, ומשכך, כל עוד הליך זה היה תלוי ועומד, הרי

שמבחינה פורמלית היה הנשיא בעל דין בהליך זה ויוצג בו, וממילא זיקתו אל עו"ד מורן גור תמה רק ביום סגירת התיק – 10.4.24. כאמור, בתוך תקופה זו הופיע עו"ד גור לפני הנשיא.

ג. כאן המקום להוסיף, כי אין ממש בטענה כי הנשיא היה שותף להטעיית הוועדה לבחירת שופטים שעה שעו"ד דויטש ורייסמן שלחו מכתב שבו הכחישו את השותפות ביניהם לבין עו"ד גור ושעה שהמסמכים שצורפו לתלונה לא עמדו לפניו. יחד עם זאת, ושעה שלתלונת לביא צורף (כנספח 3) התחקיר העיתונאי המלא של מר נטעאל בנדל ועמו הבקשות להארכת מועד שהוגשו מטעמם של האחים גולדפריינד (שבהן מוזכר המשרד המשותף גור-רייסמן דויטש), טוב היה עושה הנשיא לו לא היה מסתפק, במסגרת תגובתו לנציבות, בהסתמכות אך ורק על דיווחו של אחיו ועל מכתבם של עוה"ד דויטש ורייסמן, והיה בודק את אותם כתבי-בי-דין שהוגשו בשמו לבית המשפט, ושהועברו לעיונו. קודמי בתפקיד כבר העיר על כך שיש להקפיד בדיוק התגובות המוגשות אליו (מספרנו 52/24).

ד. שעה שהנשיא נתן לאחיו ייפוי כוח כללי המסמיך אותו להתקשר בשמו עם עורכי דין, הרי שדומה, כי טוב היה עושה הנשיא לו היה מבקש מאחיו לשתף אותו במידע הרלבנטי, דהיינו, עם אילו עורכי דין הוא התקשר על סמך אותו ייפוי כוח, בפרט אם אותה התקשרות נעשית אף היא במסגרת ייפוי כוח שעליו חתם אחיו של הנשיא גם בשמו של הנשיא, ובכך היה מביא הדבר למניעת תקלות.

אקרו נדל"ן

123. בראשית התייחסותי לסוגיה זו, לא אוכל להימנע מלהביע את הסתייגותי מן הלשון הבוטה והמזלזלת אשר נקט ארגון בצלמו במסמך התלונה שהגיש בהקשר לפרשה זו. אין זו הפעם הראשונה שבה ארגון בצלמו בוחר להשתמש בשפה מבזה. הערתי על כך בעבר, באופן כללי ובאופן ישיר ביחס לארגון בצלמו (ר' מספרנו 771/25 ; 495/24), ואני נאלץ לעשות כן גם עתה. יש להקפיד כי תלונות, גם אם קשות, ינוסחו באופן מכבד, שאם לא כן – תישקל דחייתן על הסף מטעם זה בלבד.

124. לגופם של דברים, מקובלת עלי עמדת הנשיא כי לא היה ער לכך שהמתדיינת שלפניו נושאת שם דומה לשם של החברה שעמה התקשר. באופן כללי, סבורני כי אין לצפות משופט שיזכור כל גורם שעמו התקשר בעבר. יחד עם זאת, בדיוק לשם כך נועדה רשימת המניעויות, אשר באמצעותה ניתן להימנע מראש מניתוב תיקים לשופט במצבים בהם עלול הוא להימצא בניגוד עניינים. הכללת החברה עמה התקשר הנשיא ברשימה ייתכן שהייתה פוטרת אותו מן הצורך לשים לב כי מדובר בחברה שייתכן שהוא מנוע מלדון בעניינה.

125. אשר להסברו של הנשיא כי מדובר בשתי חברות שונות, שכל אחת מהן מהווה ישות משפטית נפרדת, הרי שמבלי לקבוע מסמרות בשאלה העובדתית והמשפטית אם אכן כך הוא,

הרי שבהתאם לחוות דעתנו מס' 1/25, דומה, כי גילוי נאות (אשר לבטח היה כולל גם הסבר בדבר הזיקה העסקית או העדרה של זיקה כאמור בין שתי החברות) היה חוסך את התלונה בעניין זה.

126. ואם אידרש בכל זאת לטיעון הנשיא בדבר הפרדה בין שתי החברות, אזי מבדיקתי את פסקי הדין שאליהם הפנה עולים הדברים הבאים:

א. בג"ץ 4542/21 ד"ר ערן ישעיהו אלמגור נ' בית הדין הארצי לעבודה (נבו, 25.8.2021) – במקרה זה דחה בית המשפט העליון בקשה לביטול פסק דין מטעמי פסלות, וקבע (בין היתר), כי אין לגזור באופן משתמע מניעויות נוספות מן הרשימה, כאלה שלא נכללות בה. לכך אשיב, כי חברת אקרו נדל"ן עצמה, חברת האם, אשר עמה היה קשור הנשיא, אף היא לא נכללה ברשימת המניעויות שלו, לא כל שכן חברת הבת, זאת ועוד ההליך שם דן בפסלות ואילו אני דן כזכור בפן האתי ובחובת הגילוי.

ב. ע"פ 1098/20 אור נ' מדינת ישראל (נבו, 19.2.2020) – בנסיבות עניין זה נדחה ערעור על דחיית בקשת פסלות בשל טענה לקשרים בין בן זוגה של השופטת במסגרת עיסוקו כעורך דין לבין צדדים מעורבים בתיק. הנימוק לדחייה היה היעדר תימוכין לטענות שהועלו באופן כללי. בית המשפט ציין, כי כל שעלה בידי המערערת להראות היה כי משרדו של בן הזוג – להבדיל מבן הזוג עצמו – ייצג חברת בת של חברה שהייתה בעלת דין. בענייננו, המתלוננים הראו, על פני הדברים, זיקה עסקית חזקה יותר, ושוב, וכאמור לעיל, גם פס"ד זה עסק בענייני פסלות, בעוד ענייננו אנו בשאלה האתית.

ג. ע"א 4977/11 אלעד ישראל מגורים בע"מ נ' עזבון המנוח פוטרמן ז"ל (נבו, 31.7.2011) – במקרה זה דובר בערעור על החלטת שופטת לפסול עצמה. דובר היה, על פי טענת המערערים, בקשר עסקי שולי נטען בין חברות בת בקבוצה בה מחזיק מניות בן זוגה של השופטת, לבין חברות בת בבעלות יורשת אחד המשיבים בהליך, עד כי העניין כלל לא היה בידיעת השופטת, ונטען כי גם משנתגלה הדבר, חזקה עליה כי תשפוט ללא משוא פנים. נשיאת בית המשפט העליון, כב' השופטת (בדימ') ד' ביניש, קבעה אמנם כי לכאורה לא נתקיימה לכתחילה עילת פסלות, אך דחתה את הערעור תוך שנתנה משקל נכבד לתחושת השופטת עצמה עת שהחליטה בעניין הפסלות. יש לציין, כי החלטת הפסלות של השופטת ניתנה – להבדיל מן המקרה דנן – בשלבים מתקדמים של ההליך, לאחר קיום מספר דיונים, שמיעת ששה עדים וסיכומים בע"פ. זאת ועוד, שם בסופו של דבר השופטת פסלה עצמה והנשיאה לא ביטלה החלטה זו. ושוב אעיר, כי ענין פסלות לחוד וענין גילוי נאות וחובה אתית לחוד.

ד. ע"א 359/99 לי מעון בע"מ נ' בקאל (נבו, 20.4.1999) – בעניין זה דחה נשיא בית המשפט העליון, כב' השופט (בדימ') א' ברק ערעור פסלות מטעמים שונים, והשאיר ב'צריך

עיון' את השאלה – שכלל לא הועלתה לפניו – ועניינה "הרמת המסך" שבין עילת הפסלות שבין חברה לבין בעל 90% ממניותיה. הנשיא (בדימ') העיר, כי גם אם קיימת עילת פסלות כלפי בעל המניות, אין היא מתקיימת מניה וביה כלפי החברה, אך בשאלה זו כאמור לא הכריע. ושוב, שם דובר היה בפסלות, מה גם שהזיקה בין בעל מניות לבין חברה פחותה יותר בעיני מזיקה שבין חברה אם לחברת בת.

127. כאמור, אין בדעתי להכריע בשאלת הזיקה בין החברות לצורך בחינה בדיעבד של שאלת פסלות הנשיא מלשבת בדין, שכן שאלת הפסלות אינה מסורה לסמכותו של הנציב. בפן האתי, אשר עליו אני אמון, סבורני כי מראית פני הדברים, לכל הפחות, מעוררת זיקה בין החברות, ומשכך לטעמי בגילוי נאות ולו למען ניקיון הדעת, היה די. אלא שכאמור, הנשיא לא שם לב לכך שמדובר בחברה בעלת שם זהה לחברה עימה התקשר. מכאן ראייה, כאמור לעיל, כי טוב להכליל מראש ברשימת המניעויות צד שיש לו זיקה לשופט.

עתירות בענייני פינוי בינוי וטענה לניגוד עניינים בענייניו של עו"ד אילן סופר

128. כאמור, הטענה שעלתה בתלונות היא כי הנשיא היה מנוע לדון בעניינים שונים הקשורים להסכמי פינוי בינוי, בשל השפעתם על הנכס שבבעלותו. הנשיא האריך בתיאור העתירות שבהן עסק, וטען כי לא היתה להם כל השפעה כאמור. אכן שוכנעתי, כי לעתירת היטל ההשבחה שעניינה בעיריית בת-ים, לא היתה כל השפעה על הנכס בת"א. שם דובר בעניין ייחודי וספציפי, ובלתי רלבנטי ביחס לנכס בת"א.

129. אשר לעתירת התקן השמאי, טענת הנשיא היתה, כאמור, כי יש להבחין בין דירות (סוג הנכס בו עסקה העתירה) לבין משרדים (ייעוד הנכס בת"א), מה גם שהעתירה עסקה בעסקת פינוי בינוי ולא בעסקת קומבינציה, מהסוג שבו הוא התקשר. ועוד טען, כי התמורה העתידית בכל הנוגע לנכס בת"א כבר נקבעה ועל כן ממילא לא היתה כל השפעה בדיון בעניין התקן השמאי על הנכס בת"א.

130. אכן, לכתחילה העסקה בנכס בת"א לא הוגדרה כעסקה מסוג "פינוי בינוי", אלא כעסקת קומבינציה. עם זאת, אבקש להעיר, כי כפי שעלה מעדותו של מר גולדפריינד, הרי שהיתה כוונה להכליל נכס זה בגדרי עסקת "פינוי בינוי", התקימה אסיפת בעלי זכויות לצורך כך, והוא אף דיווח על כך לאחיו, כך לדבריו. זאת ועוד, העתירה המינהלית שהוגשה בנושא כיוונה למטרה זו בדיוק (הנשיא עצמו אף הפנה לכך בתגובתו). עוד אעיר, כי הן מר גולדפריינד והן עו"ד דויטש הבהירו כי מוענקות הטבות מס כאלה ואחרות בעסקת פינוי בינוי לעומת עסקת קומבינציה (פטור מהיטל השבחה ודחיית תשלום מס שבח – כפי שציין זאת מר גולדפריינד, כי "בסופו של דבר הטבת המיסוי, אם אני מבין נכון, היא רק דחיית עיתוי התשלום").

131. לפיכך, הטענה שלפיה התמורה מצד היזם בעסקה כבר נקבעה אינה רלבנטית, שכן הטבות המס, שאותן יעניקו רשויות המס, ישפיעו אף הן, מטבע הדברים, על התמורה, ובכך יכול שתניתן הטבה. עם זאת, הטענה ולפיה עתירת התקן השמאי עסקה אך ורק בדירות ואילו התמורה שנקבעה לאחים גולדפריינד עקב העסקה היתה במשרדים – די בה כדי לקבוע שלא היתה חובת גילוי בעת דיון הנשיא בעתירת התקן השמאי.

132. אשר לעו"ד אילן סופר – בתלונות נטען, כאמור, כי עו"ד סופר ייצג את הנשיא בעתירה המינהלית, ובמקביל הופיע לפניו בעתירת התקן השמאי. בטענה זו אין כל ממש, וחבל שנטענה ללא בדיקה נאותה מראש. בחינה פשוטה של לוח הזמנים מגלה בנקל, כי העתירה המינהלית (עת"מ 54578-10-24) הוגשה ביום 29.10.24, לאחר שהנשיא כבר פסל עצמו ביום 9.9.24 (ולאחר מכן בהחלטה נוספת מיום 1.12.24 חיזק את נימוקי הפסילה) מלדון בעתירת התקן השמאי, בה ייצג עו"ד סופר.

רשימת המניעויות

133. בתלונות עלו הטענות על כך שהנשיא לא הוסיף גורמים מסוימים לרשימת המניעויות. כפי שהראיתי, הנשיא כלל לא היה מודע לכך שעו"ד גור הוא מייצגו הפורמלי, וממילא בנסיבות אלה לא היה בידו להוסיף את עו"ד גור לרשימת המניעויות. אשר לעיריית ת"א, איני סבור כי היה על הנשיא לכלול אותה ברשימה (במובחן מן הצורך בגילוי, כמפורט לעיל). לעומת זאת, וכאמור לעיל, טוב היה עושה הנשיא אילו כלל ברשימה את חברת הבת שעמה התקשר. בכל נוגע לעו"ד אילן סופר התייחסתי לעיל וקבעתי, כי אין בטענה זו ממש.

134. צודק כבוד הנשיא, כי מבחינה עקרונית, אי הכללת גורם כלשהו ברשימה אינה יוצרת התנהגות שאינה הולמת, שכן מדובר בכלי עזר מינהלי, המסייע בהקצאת תיקים לשופטים. עם זאת, אי הכללת גורם מסוים עלולה לגרום לתקלות (למשל, במקרה שבו השופט אינו זוכר כי גורם מסוים אמור להיות כלול בה בשל כך שהוא מקים עילה לפסלות – למשל, התקשר עמו בעבר), ולכן ראוי ליתר ביטחון לכלול ברשימה כל גורם רלבנטי לרשימה זו.

135. בתגובתו הוסיף הנשיא, כי גם ביחס לגורם המנוי ברשימה, אין הרשימה בעלת מעמד מחייב ואינה בבחינת 'סוף פסוק' תוך שהוא מפנה לפסק הדין בעניין ע"א 8675/20 רותם שגיא נ' אחוזות החוף בע"מ (נבו 10.2.2021) (להלן – "עניין אחוזות החוף"), בו נקבע כי הרשימה כשלעצמה אינה מקימה עילת פסלות, וכי על היושב בדין לבחון בכל מקרה לגופו האם הוא יכול לשבת בדין, בין שהעניין נזכר ברשימת המניעויות ובין אם לאו.

136. הנשיא התייחס לסוגיית רשימת המניעויות בפן העקרוני, ואף אני אבקש לעשות כן. בעניין אחוזות החוף נפסק, כי הרשימה מהווה כלי עזר מינהלי המסייע בניתוב תיקים במצבים שבהם קיים סיכוי גבוה לפסלות. פרקטיקה זו, לשיטת הנשיא, היא בגדר 'החמרה עצמית' כאשר ממילא, אף בשים לב לכך שלא ניתן לצפות מראש את כל המצבים האפשריים, כל עניין נבחן לגופו על פי אמות מידה משפטיות של מניעות מלשבת בדין.

137. אכן, רשימת המניעויות היא דינאמית ומיועדת בעיקרה – אך לא רק – ל'שחקנים חוזרים' בבית המשפט. עם זאת, לדעתי, משעה שפורסמה ברבים, והיא חשופה לציבור המתדיינים, יש קושי לראות בה כלי עזר מינהלי גרידא, ובמצבים שבהם גורם מסוים כלול בה, וכל עוד לא הוסר, הרי שהדבר מקים חובת גילוי וקבלת עמדת הצדדים (ר' מספרנו 329/20). כך נהג הנשיא בעניין עתירת התקן השמאי, משהצטרף אליה משרד עורכי דין אשר נכלל ברשימת המניעויות שלו. המלצה זו אף עולה בקנה אחד עם הפסיקה בעניין אחוזות החוף, שם נדון מקרה בו שופטת כללה ברשימת המניעויות שלה מחלקה שלמה במשרד עורכי דין מסוים, ולא רק את עורך הדין המסוים שבעניינו הייתה מנועה. עניין זה גרר אי-בהירות, שהתגברה עוד יותר נוכח העובדה שמבחינה טכנית לא ניתן היה לציין ב"נט המשפט" כי מדובר במחלקה מתוך המשרד. אף שהנשיאה (בדימ') א' חיות קבעה באותו מקרה כי לא קם כל חשש לניגוד עניינים, ציינה "כי על מנת למנוע אי-בהירות נוספת מסוג זה מוטב כי רשימת המניעויות המופיעה ב"נט המשפט" תכלול את הגורמים שלגביהם קיימת מניעות באופן הניתן לשיקוף מדויק ב"נט המשפט". כמו כן, יתכן מאוד כי אילו פעל המותב גם בהליך זה כפי שפעל בהליך הנוסף (יידוע הצדדים וקבלת התייחסותם), היה העניין מסתיים בכך. [ההדגשה הוספה – א"ק] מאליו מובן, כי במקרה בו מצא השופט כי גורם מסוים המנוי ברשימה ראוי להסרה ממנה, הרי שבידיו להסירו. אולם כל עוד זה לא הוסר, הרי שלמצער חייב השופט בחובת גילוי.

הנכס במבשרת ציון

138. התלונה העוסקת בחריגות הבנייה שבביתו של הנשיא במבשרת ציון מתמקדת בשני מישורים מהותיים. המישור הראשון עוסק בכך שהנשיא רכש בית שבו חריגות בנייה. הגם שלטענת המתלוננים הנשיא פעל לקבלת היתר, הרי שלטענתם הוא קיבל היתר בנייה שאינו מיועד להכשרת אותן חריגות, וגם משקיבל אותו, לא פעל על פיו, וכך נותרו על כנן אותן חריגות בנייה. לטענת המתלוננים, היתר הבנייה שניתן ביום 19.8.2020, עסק בהכשרת שטח מקורה של כ- 15 מ"ר, ותנאי מהותי שנקבע בו, דרש את פירוק גג הרעפים המשופע והחלפתו בקירוי בתקרה שטוחה וקשיחה. תנאי זה לא קיים, הגג נותר במתכונתו המקורית, ותוקפו של ההיתר פקע ביום 18.8.2023, כך שלכאורה נותרה עבירת בנייה בנכס. בנוסף, נטען כי הנשיא פנה לקבלן לקבלת הצעת מחיר להסדרת החריגה, אך לא ביצע את העבודות הנדרשות.

139. המישור השני בתלונה עוסק בטענה, כי הושגה הטבה חריגה ובלתי תקינה באמצעות גורמי התכנון במטרה להסדיר את המצב בדיעבד לקראת מינויו הצפוי של השופט עמית לנשיא בית המשפט העליון. הדברים אמורים בכך שנושא הבקשה לחידוש ההיתר צורף כנושא מחוץ לסדר היום של הוועדה המקומית ביום הדיון עצמו (22.1.25). לפי הוראות הדין, כך לטענת המתלוננים, חריגה מסדר היום מחייבת נימוקים מיוחדים והצדקה לדחיפות העניין. יו"ר הוועדה כמו גם מהנדס הוועדה נימקו את קיום הדיון בכך שמדובר בהליך פשוט וטכני בלבד. אולם, על פי הטענה, היה זה מהלך שנועד לאפשר מתן הטבה חריגה, ומתוך פרוטוקול הדיון בוועדה עלה החשש מפני עיכוב מינויו של השופט עמית לנשיא בית המשפט העליון, דבר המצביע לכאורה על שיקולים זרים לשיקול התכנוני הטהור, שאותו היתה אמורה לשקול הוועדה. עוד נטען, כי עצם הגשת הבקשה לחידוש ההיתר, יום אחד בלבד לפני יום הדיון בוועדה לבחירת שופטים, מלמדת על יוזמה מצד הנשיא לקבלת ההטבה החריגה.

140. טרם שאידרש לבירור שערכתי, אבקש לחזור שוב על שקבעתי לעיל, ולפיו הכתרתו של הנשיא כ"עבריין בנייה" אינה נכונה וגרמה לו לעוול גדול. אדגיש כבר עתה, כי הנשיא לא ביצע בפועל עבירת בנייה, הוא רכש נכס שבו הייתה קיימת חריגת בנייה מזה כארבעים שנה, ומיד כאשר נודע לו הדבר, ועוד לפני שהחל להתגורר בנכס, פעל כדי להסדירה.

141. הבירור שערכתי עוסק, אפוא, בהבנת מהות תנאי ההיתר הראשוני שניתן ביום 19.8.20, במצבו המשפטי-תכנוני של הנכס לאחר פקיעתו של ההיתר האמור ביום 19.8.23, בטיפול בהליך חידוש ההיתר מיום 22.1.25, בפעולות שנעשו לאחר מועד חידוש ההיתר, וכן בסוגיית הדחיפות וההטבה החריגה שניתנה לכאורה.

142. לפני, אם כן, שלוש סוגיות מרכזיות הדורשות התייחסות, כדלהלן:

- א. מהותו של היתר הבניה;
- ב. התוכנית החלה במקום;
- ג. הכנסת נושא חידוש ההיתר מחוץ לסדר היום של הוועדה.

143. אקדים ואומר, כי בהחלטה זו איני שם עצמי בנעליה של הוועדה המקומית לתכנון ובנייה, ואיני מכריע במחלוקת המשפטית-תכנונית שנתגלעה בין הוועדה לבין הנשיא ויועציו. מבחינה משפטית, בית המשפט הוא הפרשן המוסמך של תוכניות (ע"א 8797/99 אנדרמן נ' ועדת הערר המחוזית, פ"ד נו(2) 466), וכל עוד בית המשפט לא הכריע במחלוקת, הרי שעל פניו ולכאורה, עמדת המוסד התכנוני היא המחייבת. מכל מקום, אין בידי להידרש למחלוקת תכנונית-משפטית זו.

144. אין חולק, כי יועמ"ש הוועדה, כמו גם מהנדס הוועדה קבעו באופן חד משמעי, כי פירוק גג הרעפים והחלפתו בגג שטוח היוו תנאי מהותי בהיתר הבנייה. יצוין כבר עתה, כי אכן המינוח שננקט בהיתר התייחס לתקרה קשיחה, וזו אכן הייתה בחירתו של הנשיא. אולם, אין כל ספק כי בהתאם להנחיות הוועדה, על הגג להיות שטוח, ואין נפקא מינה אם מדובר בתקרה קשיחה או בבנייה קלה. למסקנה זו הגעתי לאחר ששמעתי את כל נציגי הוועדה המקומית וכן את היועץ המקצועי של הנשיא ובאי כוחו.

145. מבלי שהדבר בוצע, הרי שמדובר, כך לעמדת גורמי הוועדה, בעבירת שימוש (יוער, כי הנשיא טען בפגישתו עמי, שטענה מפורשת זו לא מצד הוועדה בפניו או בפני באי כוחו במישרין, ואכן כך הוא, ואולם טענה זו הוצגה לו בפגישתנו, מה גם שהתלונה במהותה ייחסה לו עבירת בנייה). טענותיו של ב"כ הנשיא בעניין זה לא התקבלו על ידי יועמ"ש הוועדה, וכאמור, עד כה הוא לא השיג על כך. עובדה זו הייתה ברורה, גלויה וידועה לנשיא, באמצעות באי כוחו, למצער כבר ביום 27.7.25, הוא המועד שבו הובהר לב"כ הנשיא על ידי יועמ"ש הוועדה, כי אין היתכנות להותרתו של גג הרעפים על כנו ללא הליך של הקלה. עוד יוער לעניין זה, כי תגובתו של הנשיא לתלונה הוגשה ביום 27.8.25, שעה שכבר היה ברור מצב הדברים האמור, ולפיו ההיתר חייב את פירוקו של הגג, ולא ניתן היה להכשיר את הותרתו כפי שהוא ללא הליך של הקלה, כפי שהנשיא ובאי כוחו סברו, כמפורט בסעיף 146 להלן (למען שלמות התמונה, אוסיף, כי בפגישתנו, ציין הנשיא, כי באותה עת סבר, כי אינו נדרש להשיב על נושא הבנייה מאחר שתלונה קודמת בעניין זה נדחתה, ומכל מקום, לטענתו, עדיין שקל את צעדיו אל מול הוועדה בנושא זה).

146. עוד ברור, כך לעמדת גורמי הוועדה, כי לכתחילה לא ניתן היה להוציא היתר הכולל בחובו הותרת גג הרעפים על כנו, שכן הדבר נוגד, כך לעמדת גורמי הוועדה, את התוכנית החלה במקום. משכך, לעמדת יועמ"ש הוועדה, מדובר בעבירת שימוש, אלא שמדיניות הוועדה היא שלא לאכוף עבירה פעוטה זו. ממילא נובעת המסקנה, כי כל עוד לא פורק גג הרעפים, וכל עוד לא חודש תוקפו של ההיתר (התקופה שמיום 19.8.23 ועד 22.1.25) מדובר היה בשימוש ללא היתר. עם זאת, שמעתי בקשב רב את דברי הנשיא ויועציו (שטענו, כאמור לעיל, שהוראות תוכנית מי/250' כוללות בפרוטרוט הוראות לעניין גג רעפים משופע, והצביעו על מספר מקרים שבהם התירה הוועדה המקומית בניית גגות רעפים באותו אזור מגורים; כזכור, גורמי הוועדה לא קיבלו טענה זו, גם בפגישתי עמם), ושוכנעתי כי קיימת מחלוקת כנה ואמיתית בינם לבין הוועדה המקומית, או ליתר דיוק, בינם לבין היועצת המשפטית שלה. כאמור לעיל, איני שם עצמי כפוסק במחלוקת זו ונכון אני להניחה ב'צריך עיון'. מה גם, שהנשיא בתגובתו המאוחרת ביקש למצות את ההליכים מול הוועדה בעניין זה,

לרבות באמצעות הגשת בקשה חדשה לקבלת היתר בנייה לבניית גג רעפים משופע, וככל שזו תידחה, אף שקילת הגשת ערר לוועדת הערר, וזכותו כמובן לעשות כן.

147. כאן המקום להתייחס לעניין נוסף – בין השאר נטען מצד ב"כ הנשיא והיועץ מטעמו, כי פירוק גג הרעפים לא היווה תנאי מהותי בהיתר, ובנוסף, טען הנשיא כי מולאו כל ארבעת תנאי ההיתר המהותיים, כך לשיטתו. אפנה אפוא לתנאי השלישי בהיתר, אשר זו לשונו: "תנאי לאיכלוס ושימוש בנכס יהיה קבלת תעודת גמר מאת רשות הרישוי." בפועל, תעודת גמר הוצאה אך ורק ביום 19.11.25, וזאת כעולה מתגובתו המשלימה של הנשיא שאליה צורף העתק התעודה. משכך, ברור כי במועד תגובתו הראשונה של הנשיא לתלונה, תנאי זה לא קיים, כשם שגם ברור שעד לחידוש ההיתר לא הייתה בנמצא תעודת גמר (להבדיל מטופס 4).

148. הנשיא טען לעניין זה שתי טענות. האחת, כי בתקופה הרלבנטית הוועדה לא דרשה תעודות גמר, ולעניין זה הפנה למכתבו מיום 6.11.25 של מר היועץ המקצועי האחר אשר נשכר בידי הנשיא, ואשר קבע כי במשך שנים רבות הוועדה לא דרשה תעודת גמר עבור תוספות בנייה לבית קיים, ורק בסביבות השנים 2021 – 2022 החלה לדרוש זאת. טענתו השנייה של הנשיא הייתה, כי החובה להוציא תעודת גמר מוטלת, בהתאם לתקנה 95 לתקנות הרישוי, על האחראי לביקורת על הביצוע מטעמו.

149. אשר לטענתו הראשונה של הנשיא, הרי שלטעמי אין בה כדי לשכנע. ראשית, על שום כך שבמכתבו של היועץ המקצועי האחר נאמר מפורשות, כי בשנים 2021 – 2022 כן דרשה הוועדה תעודת גמר, וממילא מובן כי תעודת גמר נדרשת לאחר השלמת הבנייה. משכך, שנים אלה רלבנטיות לעניין שלפנינו (וזאת, תוך שלא נעלמה מעיני טענת הנשיא ולפיה היועץ המקצועי הודיע לו ש"מבחינתך זה סגור" כבר בשנת 2020). לטעמי, משהועלה שוב הנושא, טוב היה עושה הנשיא או יועצו המקצועי לו היה מבקש תעודת גמר ואז הבריור העובדתי-משפטי עם גורמי הוועדה יכול היה להתקיים ב'זמן אמת' וטרם מועד פקיעתו של ההיתר (הראשוני). שנית, ובכל הכבוד הראוי, מכתבו של היועץ המקצועי האחר הנו, לכל היותר, בגדר עדות שמועה.

150. אתיחס כעת לטענתו השנייה של הנשיא בעניין החובה להוציא תעודת גמר. בהתאם לתקנה 95 הנ"ל, הגורם שמגיש את הבקשה מבחינה פרוצדוראלית-טכנית הוא אמנם האחראי על הביקורת, אולם אין בכך כדי לאיין את חובתו של בעל ההיתר לוודא שהוא עצמו אינו עושה שימוש בנכס טרם שנתקבלה תעודת הגמר. חבותו של בעל ההיתר בהוצאת תעודת גמר היא חבות מהותית-פיננסית והיא משלימה את האחריות המקצועית-טכנית המוטלת על האחראי לביקורת על הביצוע. עיון בתקנות הרישוי מבהיר, כי בעל ההיתר הוא הגורם הנושא

בנטל החוקי והכספי להבטחת עמידה בתנאי ההיתר לקראת קבלת תעודת הגמר, גם אם אינו המגיש הפורמלי של הבקשה. לפי תקנה 95, האחריות המיידית להגשת הבקשה לתעודת גמר מוטלת על האחראי לביקורת על הביצוע, אשר מגיש לרשות הרישוי את הבקשה עם סיום הבנייה ומצרף את המסמכים המקצועיים הנדרשים, לרבות מפת עדות (ככל שנדרש) ואישור כי הבנייה בוצעה בהתאם להיתר ולתנאיו. אחריות זו היא כאמור מקצועית וטכנית במהותה. ואולם, החבות המהותית להשלמת התנאים אינה נעצרת בשלב זה. בהתאם לתקנות 96 ו-98, תנאי יסודי למתן תעודת גמר הוא השלמת החיובים הכספיים, וחובה זו מוטלת ישירות על בעל ההיתר. מקום שבו החיובים לא שולמו במועד מתן ההיתר, רשות הרישוי מחויבת להודיע לבעל ההיתר על התשלומים הנדרשים בתוך עשרים ימים ממועד הגשת הבקשה לתעודת גמר, ותקנה 98 קובעת במפורש כי תעודת גמר לא תינתן אלא לאחר ששולמו החיובים האמורים. בכך מובהר, כי האחריות לעמידה בתנאי הפיננסי היא של בעל ההיתר, כגורם הכלכלי והקנייני בפרויקט. עוד עולה מן התקנות, כי בעל ההיתר נושא באחריות פיננסית גם במקרים של השלמה מאוחרת של תנאי ההיתר. לפי תקנות 100 ו-101, כאשר רשות הרישוי מאפשרת מתן תעודת גמר חרף אי-השלמת תנאים מסוימים, בעל ההיתר מחויב להמציא ערבות בנקאית אוטונומית להבטחת השלמת העבודות הטעונות השלמה. המהנדס מודיע לבעל ההיתר על סכום הערבות ועל תוקפה, ואם התנאים אינם מושלמים במועד שנקבע, רשאית רשות הרישוי לחלט את הערבות, כולה או חלקה, ולהשתמש בכספים לצורך ביצוע ההשלמות וכיסוי הוצאותיה. מנגנון זה מבטא כי בעל ההיתר הוא הנושא בסיכון הכלכלי הנובע מאי-עמידה בתנאי ההיתר. בהקשר זה יש להזכיר גם את תקנה 97, הקובעת כי אם רשות הרישוי מסרבת ליתן תעודת גמר, עליה להודיע על כך הן לבעל ההיתר והן לאחראי לביקורת על הביצוע. בעל ההיתר הוא, אפוא, הגורם המרכזי המקבל את ההודעות הרשמיות הנוגעות לגורל הבקשה, לרבות נימוקי הסירוב או הדרישות להשלמת תנאים והמצאת ערבויות. מן המקובץ עולה, כי בעל ההיתר אינו גורם פסיבי הממתין להגשה הטכנית לפי תקנה 95, אלא הגורם המרכזי הנושא במכלול האחריות לסיום ההליך (ור' עת"מ (חי') 25-01-44561 מוריה קולמן נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה חריש, נבו 29.4.25, בו נקבע: "לצורך קבלת תעודת גמר, היה על העותרים להגיש בקשה להוצאת תעודת גמר בהתאם לתקנה 95 לתקנות הרישוי"). בעוד שהאחראי לביקורת אחראי להגשה ולאישור המקצועי של תקינות הביצוע, בעל ההיתר אחראי לעמידה בתנאים המהותיים והכספיים, להמצאת ערבויות להבטחת השלמות ולנשיאה בתוצאות אי-העמידה בהם. ניתן לדמות חלוקת אחריות זו למצב שבו מנהל אתר מוסר דוח סיום עבודה, אך היזם הוא זה שמוודא שכל התשלומים שולמו ומפקיד ערבות להבטחת השלמת הפרויקט – כך גם בהליך הוצאת תעודת גמר (ער אני כמובן לטענת הנשיא כי בהליך דנן לא נדרש הנשיא לחדש את הערבות, ומשכך ברור כי לוועדה המקומית 'אשם תורם' בכל

ההתנהלות שמול הנשיא. אולם, דברים שכתבתי לעיל, עניינם בטענה העקרונית של הנשיא ולפיה רק על האחראי על הביקורת מוטלת החובה להוצאת תעודת גמר).

151. בין השאר טען הנשיא, כי הנציב אינו מוסמך להכריע בעניינים פליליים. מסכים אני לכך כמובן. פרשת הנכס במבשרת ציון אכן נבדקה בידי היועצת המשפטית לממשלה והגורמים המוסמכים לכך, אשר קבעו כי לא בוצעה כל עבירת בנייה. עמדה זו אף הוצגה לפני הוועדה לבחירת שופטים, והובאה לעיוננו במסגרת תגובת הנשיא. משכך, יובהר שוב, בצורה שאינה משתמעת לשני פנים, כי הטענות שהוטחו בנשיא, ולפיו הוא לכאורה "עבריין בנייה" אינן נכונות על פי הכרעת הגורם המוסמך לקבוע זאת. עם זאת, כאמור, הנציב בהחלט מוסמך לבדוק טענות במישור האתי הנוגעות להתנהגות לא נאותה של שופט, וכך אעשה להלן.

152. בחינת ציר הזמן מעלה, כי הנשיא אמנם רכש את הזכויות בנכס ללא שבדק לחלוטין את מצבו המשפטי של הנכס בכל הקשור לחריגות בנייה, וסמך על מראה עיניו, על הצהרת המוכר בעניין זה, ועל עורך דינו. בתגובתו המשלימה והאחרונה, הפנה הנשיא את תשומת לבי לכך, שאמנם לא פנה רשמית אל הוועדה בבקשה לקבל מידע על אודות הנכס, לרבות בשאלה אם קיימות בו חריגות בנייה, אולם בדק את הנכס בתיק הבנייה באתר הוועדה, ואף הוציא משם 'גרמושקה', אשר ממנה למד כי אין בנכס חריגות בנייה. הנשיא הוסיף וציין בהגינותו, כי איש מקצוע יכול שהיה מגלה שמדובר ב'גרמושקה' שאינה משקפת את מצבו הפיזי המדויק של הנכס, שכן אותו שטח מקורה מושא המחלוקת לא הופיע כשטח מקורה ב'גרמושקה'.

153. הנשיא הוסיף וטען, כי לא הייתה עליו חובה, וגם לא הייתה פרקטיקה נהוגה, של בדיקה אופרטיבית מול הוועדה המקומית (מעבר לעיון בתיק הבניין) בשאלה אם קיימות בנכס חריגות בנייה. אני סבור, כי חובה על רוכש נכס לבדוק את מצבו המשפטי של הנכס (ר' לעניין זה ע"פ (י-ם) 30310/06 מיכאלי ענת נ' מדינת ישראל, 28.11.06, בו קבע בית המשפט כי המערערת לא נקטה את כל האמצעים הנאותים כנדרש כדי לבצע בדיקה מקיפה של הנכס, על כלל היתריו והכשריו (בעוד הנשיא אכן נקט צעדים כלשהם לשם בדיקת הנכס); ת"פ (תא) 7332/10 מדינת ישראל נ' בית אברמוביץ ובניהם בע"מ, 11.3.2013, בו נקבע כי מרוכש מצופה לבצע "בדיקה מול גורמי התכנון בדבר השימוש המותר בו", תוך שבית המשפט הפנה לפסיקה המבהירה כי בדיקה זו מתייחסת לעיון "בתיק הבניין". בנסיבות אותה פרשה חל שיהוי מצד הרשות באכיפה, בדומה לענייננו; ת"א 1295-01-15 מדינת ישראל נ' צבי הרניב, 6.4.2017, בו נקבע כי אדם הרוכש נכס חייב בבדיקתו גם בלשכת רישום המקרקעין וגם באגף ההנדסה ברשות, ובכלל זה, תיק הבניין וההיתרים השונים אשר מצביעים על אודות השימוש אשר ניתן לעשות בנכס). יודגש, כי האסמכתאות המובאות עוסקות בחלקן בהליכים פליליים, בעוד ענייננו, כמובהר, במישור האתיקה השיפוטית.

154. על אף שלעמדתי חובה על רוכש נכס לבדוק את מצבו המשפטי, אי-בדיקה כזו יכול שאינה עולה כדי עבירה פלילית, ולטעמי גם לא כדי התנהגות שאינה הולמת שופט. טוב אכן עשה הנשיא כשעיין בתיק הבניין בוועדה המקומית, הגם שזה לא העלה בעיניו (הבלתי מקצועיות בהיבט זה, כדבריו) את דבר קיומה של החריגה. עוד יודגש, כי מיד כשהתגלה לנשיא דבר החריגה, וכאמור – עוד טרם שנכנס להתגורר בבית, פעל הוא באופן מידי כדי לקבל היתר כדין, ואף שילם עשרות אלפי נ"ח כהיטל השבחה (לבד מתשלומים נוספים) כדי להסדיר את החריגה שלא הוא ביצע. מאליו מובן, כי פעולתו זו הייתה הרבה למעלה משורת הדין והלמה את מעמדו כשופט של בית המשפט העליון.

155. מקובל עלי, כי בחינה של רוכש נכס שאינו איש מקצוע הייתה מובילה למסקנה שאכן אין חריגות בנייה בנכס. עם זאת, וכמפורט לעיל, בדיקה של איש מקצוע או פנייה לוועדה הייתה מגלה מיד את חריגות הבנייה. ער אני לתשובתו של הנשיא, כי אין דרישה ברורה בחוק לעשות כן, ואולם כמפורט לעיל, דומני כי פסקי הדין שפורטו קובעים ששימוש בנכס ללא בדיקה כאמור עלול לעלות במקרים מסוימים כדי עבירה פלילית. בנדון שלפנינו, וכמפורט לעיל, ברי כי לא בוצעה כל עבירה בידי הנשיא, וגם התנהלותו איננה בלתי הולמת, שכן הוא לא נכנס להתגורר בנכס עד לקבלת ההיתר.

156. עוד אבקש להידרש לטענתו של הנשיא, כי פנייה לוועדה המקומית, גם בצירוף ייפוי כוח, לא הייתה מועילה, בשל היעדר תיעוד לחריגות בתיק הבניין. טענה זו, בכל הכבוד, אינה משכנעת. ברור יזום מול הוועדה אינו מתמצה בעיון בתיק בלבד, ובסבירות גבוהה היה מוביל לבדיקה תכנונית עדכנית של הנכס מצד הוועדה עצמה, לרבות הפעלת שיקול דעת מקצועי ואף בדיקה בשטח. היעדר רישום מוקדם אינו שולל קיומן של חריגות, ובפרט בבנייה ותיקה, שם דווקא מתחזק הצורך בבחינה אקטיבית. מאפייני הסביבה החיצוניים או היתרים כלליים אינם פוטרים מבדיקה קונקרטית של הנכס. לפיכך, פנייה לוועדה הייתה בעלת ערך ממשי והייתה עשויה לחשוף חריגות או לכל הפחות להעמיד בפני הרוכש תמונה תכנונית מלאה ומעודכנת. זאת ועוד, עובדה היא כי עת שהגיש הנשיא את תוכנית השיפוץ מטעמו, התגלתה חריגת הבנייה. עוד אידרש לטענתו הנוספת של הנשיא, ולפיה משעמדתו של מהנדס הוועדה היא כי אין חובה לוועדה למסור מידע על אודות מצבו המשפטי של נכס, הרי שממילא לא ניתן לחייב רוכש פוטנציאלי לברר את המידע. אין בידי לקבל עמדה זו. ראשית, גם אם מבחינת הוועדה אין חובה ליתן מידע, אין הדבר פוטר רוכש מחובתו – אם קיימת – לקבל מידע. שנית, מהנדס הוועדה עצמו ציין במענה לשאלתי בעניין זה, כי במקרה שבו רוכש פוטנציאלי מצטייד בייפוי כוח מטעמו של המוכר הפוטנציאלי, המידע ניתן.

157. במבט צופה פני עתיד, סבורני, כי בהקשר זה מותר השופט מן האדם ה'רגיל' ומוטלת עליו חובה מוגברת לנהוג באופן ההולם את מעמדו זה. לעניין זה ר' סעיף 7 לכללי האתיקה, הקובע " (א) אלה יאפיינו שופט בתכונותיו ובאורחותיו: יושר לב, טוהר מידות ומסירות לתפקיד. שופט יימנע ממעשים שאינם הולמים מעמדו של שופט או העלולים לפגוע בדימויה של מערכת השיפוט. (ב) שופט יהיה מופת לכיבוד החוק בכל אשר יעשה." כן ר' דברי הנשיא (בדימ') א' ברק, אשר צוטטו בבג"ץ 6301/18 השופטת רונית פוזנסקי כץ נ' שרת המשפטים (נבו 27.12.2018) "אמון הציבור במערכת המשפטית כולה תלוי בכם ובהתנהגותכם (באולם המשפט ומחוץ לכותלי בית המשפט) [....אמון הציבור יתקיים רק אם הציבור ידע כי אתם פועלים באובייקטיביות, מתוך הפעלה ניטרלית של הדינים ושל ערכי היסוד]....הצורך לקיים את הכללים המחייבים אותנו כשופטים הוא בנפש השפיטה; בהם תלוי אמון הציבור בנו. זהו צורך נמשך. טעות חמורה אחת עשויה להשחית מאמץ של שנים. הפרת כללים אלה על ידי שופט אחד עשוי לפגוע באמון הציבור בשפיטה כולה" (אהרן ברק "כי מי יוכל לשפוט את עמך הכבד הזה" מבחר כתבים כרך ד – על המשפט ושופטיו 231, 233 (2017))." ר' גם דברי הנציב (בדימ') א' שהם (בהחלטה מס' 40/20) שציין כי "שרביט השיפוט מצוי ברשותו של השופט בכל אשר יפנה."

158. לפיכך, עמדתי היא כי שופט שקונה זכויות בנכס, בפרט במקום שבו קיים חשש, כפי שציין הנשיא ביחס למבשרת ציון, לריבוי תופעות של חריגות בנייה, הרי ששומה עליו לערוך בדיקה מקיפה ומעמיקה, עוד טרם השלמת עסקת הרכישה, לבל חלילה ירכוש נכס או יתגורר בנכס שבו קיימות חריגות בנייה (ר' והשווה החלטת הנציב מס' 299/14).

159. אשוב ואדגיש, כי אני בוחן את ההיבטים האתיים שבמעשים, ללא תלות בשאלה אם מדובר בעבירה פלילית אם לאו. הוסמכתי לבחון אם המעשים שאותם בירר עולים כדי התנהגות שאינה הולמת את מעמדו של שופט. בנדון שלפנינו, וכאמור לעיל, לגרסת הוועדה, במשך כשנה וחצי, לא היה היתר בנייה כדין לנכס שבבעלותו של הנשיא. כזכור, תוקפו של ההיתר פג ביום 19.8.23 וזה חודש רק ביום 22.1.25 לתקופה כוללת של שש שנים ממועד מתן ההיתר הראשוני.

160. לאמור, בעת בירורי את התלונה, ולמעשה כבר ביום 22.1.25, היה בידי הנשיא היתר בר-תוקף. לטענת הנשיא ויועציו, שעה שההיתר חודש ומנין מרוץ תקופתו חל מיום 19.8.20, הרי שגם במועד בו בפועל לא היה היתר, יש לראות זאת כהיתר מתמשך שתחילתו ביום 19.8.20 וסופו ביום 19.8.26. מדובר בטענה משפטית שיש בה הגיון ואין בידי לשלול אותה.

161. נחזור שוב להיבט האתי של התקופה שמיום 19.8.23 ועד ליום 22.1.25, שוב באנו למחלוקת שהוזכרה לעיל, דהיינו, לטעמו של הנשיא וכן גם לעמדת יועציו, לא היה צורך כלל לפרק את גג הרעפים, שכן לשיטתם התוכנית החלה במקום מאפשרת הקמת גגות רעפים, וממילא, כך לטענתם, אי פירוק הגג, לא היווה תנאי מהותי בהיתר. תנאי זה נכתב בהיתר אך ורק, לטענת הנשיא, משום בקשתם של הנשיא ויועציו בבקשה למתן היתר בניה.

162. כאמור, אין בידי להכריע במחלוקת זו. כל שאקבע הוא, כי אם צודקים הנשיא ויועציו בפרשנות זו, אזי ממילא אין לפנינו לא עבירה פלילית ואף לא התנהגות שאינה הולמת מעמדו של שופט.

163. אולם, גם אם פרשנותם של הנשיא ויועציו אינה נכונה, גם אז, ושעה שהנשיא סבר בתום לב כי בידו היתר כדין, הרי שאיני יכול לקבוע כי מדובר בהתנהגות שאינה אתית, אם כי ב'חוכמה של בדיעבד'. טוב היה אם נושא זה היה מתברר עובר לפקיעת תוקפו של היתר הבניה הראשוני, בכך שטרם פקיעת תוקפו של ההיתר, היה הנשיא פועל כדי להוציא תעודת גמר או לחילופין כדי לברר את השאלה אם ניתן להותיר את גג הרעפים על כנו.

164. כאן גם המקום להתייחס לטענה נוספת של הנשיא, ולפיה שעה שמושא התלונה תוקן, רשאי הנציב להורות על הפסקת בירור התלונה. לעניין זה אבקש לציין, כי בהתאם ללשונו של סעיף 21 לחוק, הנציב רשאי, אך אינו חייב, להפסיק בירורה של תלונה בנסיבות אלה. לעניין זה נבקש להפנות לעשרות החלטות של הנציבות שבהן, גם במקום שבו מושא התלונה תוקן, מצא הנציב את התלונה כמוצדקת. כך, למשל, במקרה בו התלונה עסקה בעיכוב במתן פסק דין ופסק הדין ניתן בינתיים, ואף על פי כן, מצא הנציב את התלונה מוצדקת.

165. סיכום ביניים עד כה באשר לשתי הסוגיות הראשונות שהצבתי לעיל: אין בידי להכריע, כאמור, בשאלת מהותו של היתר הבנייה או של התוכנית החלה במקום. כאמור לעיל, עניין זה נתון לפרשנותה של הוועדה המקומית, תוך שער אני כאמור לטענותיו הנוגדות של הנשיא בעניין זה. אשר להיבטים האתיים, לא מצאתי כי מדובר בהתנהגות שאינה הולמת שופט, אם כי במבט צופה פני עתיד, אמליץ לשופט הרוכש זכויות בנכס מקרקעין, לערוך בדיקה יסודית ומקיפה לבל חלילה ימעד בשוגג ויימצא משתמש בנכס ללא היתר, כשם שאמליץ לכל שופט המקבל היתר בניה שידאג להוצאת תעודת גמר מיד לאחר סיום הבניה, גם אם פורמלית הנטל הטכני מוטל לפתחו של האחראי על הביקורת על הביצוע מטעמו.

166. כעת לסוגיה השלישית, העוסקת בהכנסת עניינו של הנשיא מחוץ לסדר יומה של הוועדה המקומית. נחה דעתי, כי בהקשר זה הנשיא לא קיבל הטבה חריגה, וכך הוא הנוהג

בוועדה מקדמת דנא, ולפיו בקשות טכניות מוכנסות לסדר היום גם ללא הודעה מוקדמת. כך היה גם כאשר לשתי בקשות נוספות שהוכנסו אף הן מחוץ לסדר היום באותה ישיבה. בעניין שלפנינו חברי הוועדה דנו ושקלו בכובד ראש את בקשות הנשיא להכללת הנושא בסדר היום, והגם שהיו מודעים לכך שמדובר בשופט של בית המשפט העליון המועמד לתפקיד נשיא, הרי שהכנסת עניינו לסדר היום, גם ללא נימוק מיוחד שירשם, לא הייתה הטבה חריגה. אדגיש שוב, כי מדובר היה בעניין טכני לחלוטין, שעניינו הארכת תוקף של היתר בנייה.

167. בבחינה של למעלה מן הצורך אוסיף, כי ברור הוא ש"הדחיפות" בבקשתו של הנשיא להכניס את הנושא לסדר היום, נבעה מעובדת כינוסה של הוועדה לבחירת שופטים מספר ימים לאחר מכן, ורצונו של השופט עמית (כתוארו אז) שהדבר לא יעיב על בחירתו לנשיא. ואולי מוטב היה שכך יוצגו הדברים.

168. שיקול זה הינו לגיטימי בעיני, בוודאי שעה שכך נהגו כלפי כולי עלמא ובוודאי שעה שהנשיא ויועציו סברו שאין כלל צורך בחידוש תוקפו של ההיתר, שכן לשיטתם (ועניין זה לא הוכרע על ידי), ניתן היה להשאיר את גג הרעפים על כנו.

169. אשר לטענה כאילו זכה הנשיא ליחס עודף עקב מעמדו ועקב פעולות שנקט (באמצעות ב"כ) בכך שבקשתו נדונה מחוץ לסדר היום, הרי שאני דוחה טענה זו מכל וכל. מהעדויות שהובאו לפני עולה באופן ברור כי הנשיא לא ניצל את מעמדו, וכי גורמי הוועדה לא נקטו איפה ואיפה, אלא הפעילו שיקול דעת ענייני בלבד, כפי שהיו מפעילים ביחס לכל בקשה אחרת (וממילא הוועדה המקומית אינה נתונה לסמכות הביקורת של הנציב).

170. הנשיא בתגובתו סבר, כי החלטתי שניתנה בתלונה קודמת (מספרנו 68/25) ממצה את טיפול הנציבות בכל הקשור לפרשה זו. במענה לכך אסביר, כי בתלונה אליה הפנה הנשיא הועלתה הטענה, כי הנשיא ביצע עבירות פליליות, ונתבקשתי לקבוע עובדה זו. המתלוננים שם ביקשו כי אורה על פתיחה בחקירה פלילית או לחלופין להורות על הדחתו של הנשיא עמית מתפקידו, דבר שכלל איננו בסמכות הנציב. הבהרתי, ואני שב ומבהיר, כי הנציב אינו עוסק בטענות במישור הפלילי, אלא בוחן התנהגות והתנהלות שופטים בפן האתי, קרי בשאלה אם אלה הולמות את מעמדו של השופט. הקביעה אם התנהגות מסוימת היא פלילית אם לאו – הנתונה אמנם ליועצת המשפטית לממשלה – אינה מוציאה את הקביעה אם היא אתית, קביעה שרק בה עוסקת הנציבות, ועל כן רק בה עוסקת ההחלטה דנן.

תחקיר מר קלמן ליבסקינד

171. בעניין זה, כזכור, הסתמך לביא על פרסום כתבתו של העיתונאי מר קלמן ליבסקינד, אשר סרק החלטות שונות של הנשיא והצביע לכאורה על ניגוד עניינים שבו היה נתון. דומני, שיש טעם בתשובתו של הנשיא בענין 'התיישנות' התלונות בנסיבות דנן, אך קביעת מסמרות בעניין זה, ולמעשה בכל עניין אחר הנובע מפרשה זו, מתייתרת מאליה. זאת, לאור העובדה שבעניין ספציפי זה כבר ניתנה ביום 10.9.23 החלטת הנציב הקודם, כב' השופט (בדימ') א' שהם, אשר דחה את התלונה על הסף, אף מבלי שנתבקשה תגובתו של הנשיא (השופט דאז), וזאת הן משום העדר כל זיקה של המתלונן (שם) לאירועים מושא הפרסומים, והעדר ביסוס עובדתי לנטען בתלונות (מעבר לפרסום העיתונאי), והן משום שהנשיא העביר באמצעות דוברות הרשות השופטת התייחסות כללית לפרסום ולצדה גם התייחסות ספציפית לגבי כל אחד מן התיקים שהכתב העביר לתגובתו (מספרנו 658/23). אינני מוצא להידרש שוב להחלטת קודמי בתפקיד, בפרט משלא הצביעו הפונים על כל נסיבה חדשה בנוגע לפרשה זו, ורק "מיחזור" תלונה ישנה, ומשכך לא אדרש לגופן של הטענות בהקשר זה.

פרשת נוכחות הנשיא בישיבת הוועדה לבחירת שופטים

172. כאמור, בחלק מן התלונות נזכר כי הנשיא, בהיותו שופט בית המשפט העליון, טרם מינויו לנשיא, השתתף בדיון בוועדה לבחירת שופטים תוך שהיה מצוי בניגוד עניינים, ובמענה להערת השרה אורית סטרוק, חברת הוועדה, בעניין זה, ציין כי הוא "עציץ". בעניין נקודתי זה הוגשה בעבר תלונה בגין הימצאות הנשיא (השופט דאז) בניגוד עניינים, והיא נבדקה בידי קודמי בתפקיד, כב' השופט (בדימ') א' שהם. בהחלטתו (מיום 7.3.24; מספרנו 77/24) כלל הוא את ההערה הבאה: "למען מראית פני הצדק, מיטיב היה השופט לעשות לו היה יוצא מהישיבה לאחר הישמע דבריה של השרה סטרוק ולא היה משתתף בחלק זה של הדיון". כאמור, במסגרת תשובתו המקיפה אלי אגב הטיפול בתלונות דנן, מבקש הנשיא לחזור ולעיין בהערה האמורה, וזאת בגין כך שבינתיים פורסם פרוטוקול הדיון בוועדה, שלא עמד לנגד עיניו של הנציב הקודם, ואשר לשיטתו של הנשיא מלמד, כי לא דבק בו כל רבב בשל עצם השתתפותו בישיבת הוועדה, וזאת משום שהדיון נסב על עניין עקרוני, ופנייתה של השרה סטרוק אליו היא שהעבירה אותו לפסים אישיים. גם לאחר בחינת הפרוטוקול לא מצאתי בו משום הצדקה לעיין מחדש ולשנות את ההחלטה. צודק הנשיא, כי לכתחילה על סדר היום הונח דיון עקרוני, שהנשיא רשאי היה להשתתף בו, אולם כב' הנציב הקודם היה ער לכך, ובכל זאת בחן גם את התפתחות הדיון. הנציב קבע את אשר קבע, וכאמור, לא מצאתי סיבה לשנות מהחלטתו.

טענת 'אפקט מצטבר'

173. משדחיתי את מירב הטענות בדבר ניגוד עניינים (לרבות דחיית הטענות בעניין תחקיר ליבסקינד במסגרת החלטה 658/23), הרי שממילא לא קם צבר של ניגודי עניינים שהוא בעל אפקט מצטבר, וזאת מבלי שעולה כלל צורך להכריע בשאלה המשפטית אם ניתן להקיש מן הפסיקה במישור הפלילי אל המישור האתי.

סיכום

174. לאחר בחינת התלונות ועריכת הבירור כמפורט לעיל, הגעתי למסקנות הבאות:
- א. פרשת נבחרת הדירקטורים – התלונה מוצדקת.
 - ב. הנכס בתל-אביב –
 1. פרשת כב' השופט ורדי – התלונה נדחית, ומוטב היה לו לא הייתה מוגשת כלל.
 2. התלונה בדבר התחזות באמצעות שימוש בשם 'גולדפריינד' – נדחית, ואף לגביה הערתי, כי טוב היה לו לא הייתה מוגשת כלל.
 3. פרשת עו"ד מורן גור – התלונה נדחית, תוך שקבעתי באופן פוזיטיבי, כי עו"ד גור אכן ייצג את הנשיא ואת אחיו, אך איש מהם לא היה מודע לכך, וגם עו"ד גור לא היה מודע לכך, ועל כן לא קם בפועל חשש לניגוד עניינים. עם זאת, מצאתי לנכון להעיר, במבט צופה פני עתיד, כי ככל ששופט נותן למאן שהוא ייפוי כוח, שומה עליו לעקוב אחר השימוש שנעשה בייפוי הכוח.
 4. חובת הדיווח – התלונה נדחית, שכן כפי שקבעתי, אין חובה משפטית או אתית לדווח על הליך שבו שופט הוא צד. עם זאת, ראוי למען מניעת תקלות וחשש לניגוד עניינים עתידי, לעגן חובה זו בתקנות או בהנחיות נשיא, הן בהליך אזרחי והן בהליך פלילי, כך שחובה זו תוטל במישורין על שופט (לרבות שופט בית המשפט העליון) שהוא בעל דין.
 5. ההליך הפלילי – התלונה בדבר מעורבות לכאורה של הנשיא או אחיו בהליך מחיקת כתב האישום נגד הנשיא – נדחית. עם זאת, קבעתי, כי 'דרך המלך' הייתה לדווח על ההליך ולפעול באופן רשמי להסדרת מעמדו של השופט בהליך.
 6. ההליך הפלילי – התלונה בדבר ניגוד עניינים בכך שהנשיא דן בענייני עיריית תל-אביב – נדחית. עם זאת, מצאתי להעיר, כי גילוי נאות היה מונע את התלונה.
 7. פרשת אקרו נדל"ן – התלונה נדחית. קיבלתי את טענת הנשיא, כי בעת הדיון בעניינה של חברת אקרו נדל"ן לא היה מודע לקשר שבינה לבין חברת הבת שעמה התקשר, חברת אקרו א.ר.ב.ת"א. עם זאת, הערתי כי לו היה מכליל את חב' אקרו נדל"ן ברשימת המניעויות – יכול שהתקלה הייתה נמנעת. עוד ציינתי, כי לא קיבלתי את עמדת הנשיא בדבר הפרדה משפטית בין החברות, המנתקת זיקה ביניהן לצורך הבחינה האתית.

8. רשימת מניעויות – בהחלטתי קבעתי, כי באופן עקרוני, כל עוד גורם מסוים נכלל ברשימת המניעויות של שופט, והגם שמניעותו הוסרה, הרי ששומה על השופט להודיע על כך לבעלי הדין שלפניו בהליך שבו קשור אותו גורם.

9. הליכי "פינוי בינוי" – הטענות בעניין מניעות הנשיא מלעסוק בעתירות בנושא "פינוי בינוי" נדחות.

10. הטענה בעניין ניגוד עניינים בעניינו של עו"ד אילן סופר – נדחית. גם לעניין זה קבעתי, כי הטענה נטענה ללא בדיקה נאותה מראש.

ג. הנכס במבשרת ציון – עיקרה של התלונה בעניין זה נדחה, תוך שקבעתי כי הנשיא לא קיבל הטבה כלשהיא מהוועדה המקומית; וכפי שצינתי במבוא – הנשיא אינו עבריין בנייה, וחבל שכך כונה. בשולי הדברים קבעתי, כי מותר השופט מן האדם ה'רגיל' ועל שופט הרוכש נכס לבדוק ב'שבע עיניים' כי אכן אין בנכס חריגות בנייה, כשם ששומה עליו לדאוג לקבלת תעודת גמר מיד בתום הבנייה.

ד. בכל הקשור לתלונות שמושאן תחקירו של מר קלמן ליבסקינד ופרשת נוכחותו של הנשיא בישיבת הוועדה לבחירת שופטים – לא מצאתי להידרש לטענות בעניינים אלה, שכן הן כבר נדונו בעבר.

175. טרם סיום אבקש להפנות לשתי החלטות, האחת של הנציב הקודם ואחת של המשנה לנשיא בית המשפט העליון הקודם:

א. בהחלטה קודמת (מס' 329/29) קבע כב' הנציב הקודם השופט (בדימ') א' שהם את הדברים הבאים, אשר כוחם יפה גם לענייננו: "אמון הציבור במערכת המשפטית, הינו חיוני ומדובר בנשמת אפו של שלטון החוק ושל הדמוקרטיה בישראל. דברים אלו יפים שבעתיים בתקופה מורכבת זו שבה מערכת המשפט נמצאת תחת זכוכית מגדלת בכל החלטה ופסיקה, וביתר שאת, עת מדובר בהחלטותיהם של שופטי בית המשפט העליון הנתונות, מטבע הדברים, לתשומת לב וביקורת רבה יותר. כשם שפסיקותיהם של שופטי בית המשפט העליון מהוות נר לרגלי השופטים בערכאות דלמטה, כך גם באשר להחלטותיהם ולאופן ניהול ההליכים עצמם."

ב. בפרשת פוזנסקי קבע כב' מ"מ הנשיא (בדימ') ע' פוגלמן כך: "סמכותנו לשפוט את האחר, בין את הפרט, בין את הרשות השלטונית, מחייבת כי נגזור על עצמנו אמות מידה מחמירות של יושרה, מקצועיות, הגינות והיעדר משוא פנים. אלה לא רק חייבים להתקיים בשופט פנימה, אלא להיראות היטב כלפי כולי עלמא ולהאיר כמגדלור את דרכם של המתדיינים הבאים בשערינו מדי יום ביומו. אלמלא כן, לא יאמין הציבור בשופטיו ובמערכת המשפט האמונה עליו, וזו לא תוכל למלא את תפקידה החיוני במדינה יהודית ודמוקרטית." הנה כי כן, טוב יעשה אם במציאות הנוכחית נפנים כולנו את הצורך בהגברת אמון הציבור במערכת השפיטה, גם אם הדבר מצריך התחשבות יתר בנראות הציבורית ובניקיון הדעת.

176. אסיים בדבריו של ר' יהודה הנשיא מתוך פרקי אבות, פרק ב' משנה א': "רבי אומר, איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם..." וכך מסבירים המפרשים: "שתהיה זו דרך שהיא נאה וטובה לאדם ההולך בה, ותפארת לו מן האדם – ואף בני אדם ישבתוהו ויפארוהו על כך שהולך בדרך זו." דומני, כי צוואתו זו של ר' יהודה הנשיא טוב לה שתהיה נר לרגליהם של כל שופטי ישראל.

אשר קולה
נציב תלונות הציבור על שופטים

המתלוננים: העתק:
כב' הנשיא יצחק עמית, בית המשפט העליון, ירושלים
כב' השופט צחי עוזיאל, מנהל בתי המשפט
ח"כ יריב לוין, שר המשפטים